

Tron Øgrim:
Kvikksølv (2000)

VIII

Pengene forsvinner

datarevolusjonen og pengerevolusjonen

Boka består av fire delfiler.
De andre filene kan du hente fra pdf-arkivet.

Egentlig hadde jeg tenkt å skrive ei hel bok med denne tittelen – om DataRevolusjonen og pengesystemet.

Men med den farten utviklinga skjer nå, risikerer jeg at den boka ikke kommer før så mye har skjedd at den blir ei blanding av Historie og Sjølbibliografi.

I forrige utgave av DENNE boka skreiv jeg i forordet (i juli 1997) at hvis jeg hadde planlagt den OMIGJEN, ville jeg tatt med PENGEREVOLUSJONEN. Nå (i januar 2000) tør jeg ikke utsette å skrive om det.

For med Nettet forandrer PENGESTRØMMEN seg raskt og voldsomt, som en fjellbekk som svulmer opp når snøen smelter -

Samtidig går PENGENE SJØL gjennom sin største forandring på de siste 2500 åra.

Og, ettersom Penger og PENGESTRØMMEN(e) er mye av RENNINGA i vårt (Kapitalistiske!) samfunn – en struktur, som stadig forandrer seg, som resten av samfunnet organiseres rundt – betyr dette åsså at ALT ANNA endrer seg.

Dessuten ser vi at PENGEOVERFØRING holder på å bli ei svær drivkraft i utviklinga av Internett. (Og jeg snakker ikke om «Kyberkæsj» og sånne fænsy greier. Det er MYE enklere enn som så. Og mye STØRRE.) Og hvorfor det? Jo:

1. De Gamle Pengene

1.1. Pengehistorie!

Vi må starte med litt pengehistorie.

Hvis du holder opp å lese fordi du tror pengehistoria er KJEDELIG, gjør du en tabbe. For den er HEFTIG!

Ta år 390 før Kristus, da de barske Gallerne prøvde å ta Kapitol, der Roma hadde PENGENE sine – og kaklende gjess advarte forsvarerne, så de klarte å redde gryna!

Romerne takka med å gjøre gjessene hellige, og bygge et tempel til ære for ADVARSLENES gudinne MONETA; og etter henne, altså det latinsk-romansk-engelske MONEY. (Hvis gjessene IKKE hadde kakla – hva ville engelsk/fransk-menna kalt grunkene sine da?)

Her ser vi den nære sammenhengen mellom penger og krig – som også fins i det NORDISKE ordet PENGE, som er det samme som PENNY. Ordet stammer fra vikingetida, og viser hva gutta hadde med seg hjem fra Utlandet ...

PengePOLITIKK kan også være tøft. Som i jula år 1124, da Kong Henrik I. kapp høyre handa av alle myntmestrene i England. I følge historia førte det til at myntenens verdi økte. (Staten KAN altså regulere pengeverdien, hvis den VIL – og er villig til å bruke sterke nok VIRKEMIDLER!)

Pengehistoria har satt kraftige spor etter seg i språket, for ikke å snakke om på slagmarka og kirkegårdene.

Det forteller oss at penger er VIKTIG – men det visste vi vel?

Vi må lære noe MER av historia hvis vi vil skjønne Penge-Revolutjonen som kommer i de nærmeste åra:

Egentlig handler det om InformasjonsTeknologi. Som er GAMLE greier: Overføring av INFORMASJON er grunnlaget for all menneskelig kultur.

Men IT tok et digert skritt framover da menneskene begynte å SKRIVE – for omlag 5000 år sida (såvidt vi veit).

STARTEN var trolig REGNSKAPER. Det var umulig å drive stor handel og ha store lagre uten symboler for TALL

og PRODUKTER. Og ut av det vokste alfabetene som vi, arabere, indere og kinesere bruker i dag ... Jeg skriver til deg ved hjelp av et urgammelt system, opprinnelig utvikla for regnskapsføring.

Skrivekunsten – og før den, REGNEKUNSTEN – la grunnlaget for sammenhengende, store sivilisasjoner og store byer. Som igjen satte enda mer fart på handelen.

1.2. PENGER er IT

PENGER er egentlig ei av de første formene for INFORMASJONSTEKNOLOGI i STOR samfunnsmessig målestokk.

Det starter med HANDEL. Så lenge du lager det meste sjøl (og fx jager bjønn, spiser kjøttet, går kledd i skinnet og bruker tenna til smykker) er handel ikke noe stort problem. Sjøl om du bytter noen klør med litt flint, et par ganger i året.

Men når handelen blir STOR. Går over LANGE avstander, og omfatter MENGDER av produkter. Da blir det kinkig å finne den som har AKKURAT det du trenger, og vil bytte mot AKKURAT det du har.

Da blir det praktisk å finne opp et standard verdimål: PENGER.

Penger betyr at du raskt kan vise hvor mye verdi du har å handle FOR. Pengepriser betyr at du kan sammenlikne ulike handeler. Et blick på hvor mye penger du har, er altså INFORMASJON.

Historia forteller at en mengde ulike varer og produkter har vært brukt som penger. Fjær, salt, sverd og levende okser, for bare å nevne fire svært ulike eksempler ... Alle som leser Donald veit om de fantastiske steinpengene på Yap – de fins virkelig, og de kan være flere meter i diameter!

Et problem med sånne pengesystemer er fraktbarhet:

En tremeters steinmynt eller en okseflokk (en okse var standard pengeenhet i det GAMLE, gamle Roma) er IKKE ideelle å ha med når du skal ta en øl og gå på kino.

Og varighet:

Hva med vått salt, fillete fjær og en gammal okse? Og NØYAKTIG verdi – to sverd eller to okser er ikke NØYAKTIG like?

Så åssen skape et system av penger som er lette, små, holdbare og har en standardverdi?

Ei tidlig løsning var KAURIER – små, perlemorskimrende skjell som var penger i svært gammal tid, fra Kina til Afrika og Europa, der de er finni bl.a. i Finland og Lofoten. Kaurier var i bruk ihvertfall i Vest-Afrika og deler av India helt opp til vår tid.

Kauriene stammer fra Det indiske hav – det var bl.a. svært mange kauriskjell på Maldivene.

Thor Heyerdahl mener det pengesystemet er minst mellom 5 og 10.000 år gammalt, og blei spredd av urgamle sjøfarere som seilte over alle Verdenshav. Kanskje, kanskje ikke ...

Men noen av de første kinesiske metallpengene for drøyt 3000 år sida var kauri-skjell – av bronse. Og i det arkeologiske museet i Jerusalem så jeg eldgamle «kauri-skjell» skjært ut av bein. To sterke bevis på hvor stor og viktig Verdenshandelen var, for SVÆRT lenge sida.

1.3. Det moderne pengesystemet

Det andre store internasjonale pengesystemet (etter kauriene) oppsto i landet Lydia, i Lilleasia (det nåværende Tyrkia) drøyt 600 år f.Kr.

Eller kanskje de blei oppfinni omtrent samtidig i Kina? For rund mynt blei vanlig der omtrent samtidig!

Uansett om opphavet var i Øst eller Vest: Denne oppfinnelsens enorme gjennomslagskraft viser seg i at den spredde seg lynraskt fra Irland til Stillehavet.

Det blei mulig fordi en ny teknologi hadde blitt vanlig: Smelting av metall. Og i Lydia begynte de å lage runde metallmynter. Like lette som kaurier, men mer verdifulle, holdbare og standardiserte –

Historikera pleier å si at Kong KRØSUS var den første som laga standardiserte mynter av reint GULL og SØLV.

At det var god bissniss, skjønner vi av at vi fortsatt sier «rik som en Krøsus!» når vi skal forklare hvor VELDIG rik en veldig rik mann er!

Ca. 300 år seinere fant Alexander den store opp standard DEKADISK mynt (10 sølvmynt = 1 gullmynt).

Alexanders erobringer blei mulige fordi hans far Filip hadde starta gruverdrift, og seinere fordi han erobra perserkongens skatter. Hæren hans kosta et halvt tonn sølvmynt om dagen!

Uten det greie, enkle og oversiktlige systemet for betaling som myntsystemet skapte, hadde han ikke kunnet erobre sitt Verdensrike.

På samme måte var den gamle Verdens andre store erobrere, som Julius og Augustus Cæsar og Kinas berømte Gule Keiser, store reformatorer av myntsystemet.

Videreutviklinga fra MYNT til SEDLER krevde en STABIL økonomi, der noen du STOLTE PÅ kunne garantere at du kunne komme med papir til dem, og de ville bytte det inn i andre varer.

Det er ingen tilfeldighet at det skjedde først i den staten/sivilisasjonen i Verden som har LENGST sammenhengende, stabil historie: KINA første gang for nærmere 2000 år sida, og andre gang etter år 1000. (Mens sedlene for alvor kom til Det Barbariske Vesten først for 2-300 år sida.)

Metallmynt – seinere supplert med sedler – var en stor informasjonsteknologisk revolusjon, fordi de er veldig greie å føre regnskaper med – og enkle å lagre og flytte.

Dermed blei det MYE lettere å styre svære sammenhengende byråkratier. Som Romerriket og det gamle Kina og alle store riker etterpå – fram til 1800-tallets Engelske Imperium og 1900-tallets USA.

Og derfor har dette ypperlige systemet vart i 2 500 år og spredd seg til alle land i hele Verden.

Du bruker altså ett av Verdens ELDSTE InfoSystemer, når disse greiene klirrer og rasler i lommene dine. Men hvor lenge har vi dem fortsatt?

1.4. Pengesystemets historiske høydepunkt ...

Før 1800-tallet brukte folk flest i Europa og Nord-Amerika ikke penger til daglig.

Men da industrien brøyt gjennom, storbyene vokste og lønnsarbeid blei vanlig, vokste pengesirkulasjonen enormt.

I løpet av et hundreår gikk det store flertallet over til å leve i en pengeøkonomi. For å ete og kle seg og bo måtte det store flertallet hele tida kjempe til seg fysiske penger. Uten Pengene Stopper Samfunnet!

Som i den klassiske westernhistoria: Pengetransporten til banken i Shit Creek City er blitt rana av Dalton-Brødrene. Hva skjer? Ingen i gruveselskapet får lønn ... butikkene må stenge, saloonen står tom, byen ligger dau!

På 1900-tallet vokste PENGEMENGDEN og PENGE-SIRKULASJONEN ut over alle grenser.

1.5. ... og begynnende fall:

Samtidig begynte ei utvikling, som skulle FRIGJØRE verdi-sirkulasjon fra fysiske penger:

Elektroniske penger utvikla seg så smått alt på 1800-tallet, da det for første gang blei mulig å telegrafere penger.

Og på 1900-tallet gikk utviklinga i retning stadig mer abstrakte penger, fra pengesedler – til sjekker – til «dumme» plastpenger (kredittkort uten magnetstripe) – til stadig smar-tere plastkort.

Før 2000-årsskiftet hadde vi i virkeligheten to slags penger:

Mynt og papir – og elektroniske datapenger som kan brukes nesten overalt. Tilmed steder der fysiske penger ikke kan brukes (på bensinstasjoner om natta, fx).

Datapengene er ikke bare mye enklere å frakte og bruke enn vanlige penger. De er mye billigere å behandle.

Jeg fikk sjokk første gang de spurte i bokhandelen og på apoteket: SKAL DU HA UT NOEN PENGER? Det pleide jo å være omvendt!

Men egentlig er det helt logisk: Det er billigere å dele ut de

fysiske pengene til DegOgMeg enn å gå i nattsafen med en masse metall og papir, som så må gjennom banken, før de kommer tilbake til deg. Å unngå den lange omveien er ei rein rasjonalisering.

Så når jeg snakker til Bankfolk, sier jeg:

– Det er egentlig REIN SVINDEL med GEBYR på elektroniske penger, mens fysiske penger er gratis! I virkeligheta er jo produksjonsprisen omvendt ... og jeg gjetter på at når jeg går til Narvesen om 10 år for å kjøpe Donald til Barnebarnet, sier'em:

– JASSÅ, du betaler med PENGER? Det blir 1 kr. i ekstra PENGEGBYR!

(Når jeg sier sånt til bankfolk, smiler'em. Bankfolk smiler ALLTID når de hører ordet GEBYR.)

1.6. NÅR dør pasienten?

Denne økonomiske logikken gjør at mynt og sedler er DØMT til å forsvinne nå.

Akkurat som samlebånda blir erstatta av ny teknologi – av robotproduksjon – så blir de fysiske pengene erstatta av EN NY SLAGS PENGER.

Akkurat som METALLteknologi gjorde det mulig å erstatte okser, salt osv. med METALLpenger, som var greiere å behandle enn sjøl kaurier –

sånn gjør DATATEknologi det nå mulig å erstatte MYNT (og myntenens barn, pengesedler) med DATApenger, som er lettere, mer verdifulle, og mye billigere å behandle enn fysiske penger.

Som kauripenger forsvant da metallpengene kom, sånn MÅ metall og papir bli skvisa ut av markedet.

Myntene seira i Midtøsten og Romerriket på 2–400 år.

Hvor lenge vil mynt overleve nå?

Når sier (barne-)barna våre:

Mamma? hva er den runde blanke dingsen med bilde av en tjukk mann på?

2. De STORE pengene

2.1. Trillionene som blei vekk

De aller STØRSTE pengene i Verden har alt i flere tiår SLUTTA å finnes i fysisk form:

Handelen med internasjonale (og nå papirløse) verdi«papi-
rer» mellom de internasjonale storbankene og multinasjonale
konsernene.

Det er sånt som heter «futures», som de fleste av oss ikke
skjønner stort av. Og det er bl.a. internasjonal valutahandel.
Disse aller største transaksjonene i Verden, fins nå BARE
som DataSpor på ekstremt sikre StorPengeNett.

Sånn handel, som nå ikke telles i milliarder om da'n, men i
trillioner av daler (på norsk blir det billioner, altså en million
millioner!), skjer helt og fullt over bankenes felles datasyste-
mer for overføring av penger. (Altså ikke over Internett, men
over eldre datanett, som er veldig mye mer lukka og solide
greier.) Den gangen jeg vokste opp var det fortsatt sånn at
aksjehandel betydde at folk flytta virkelige papiraksjer ...
Folk handla med fysiske aksjebrev, og på Wall Street var'e
skurker som gjorde store varp ved å rane aksjekurerer og
stjæle verdipapirene de bar med seg.

Men nå flytter NettHandelen et skritt ned. Den har fx tatt
over de vanlige mekleras handel med vanlige aksjer på Oslo
Børs.

Oslo Børs planla å gå Online – og LEGGE NED det fy-
siske lokalet, der fysisk tilstedeværende meklere handla med
fysisk eksisterende aksjer – på den skumle datoen fredag den
13. (!) november 1998. Noe som ikke gikk, sjølsagt.

(Det som gikk gærent, sa børsens InfoSjef Bangstad til
meg, var stikk motsatt av det som skjedde på Gardermoen:
Testing med veldig STOR trafikk gikk strålende. Men da tra-
fikken blei LITEN nok, kræsja systemet!)

Men systemet KOM opp. Og på nyåret 1999 forvandla
Oslo Børs seg til å bli ei datamaskin (plassert på hemmelig
sted, og med andre maskiner som bækkopp i tilfelle en Sabo-

tør skulle Spreng'e'n), som andre datamaskiner snakker med på kabel for å kjøpe og selge usynlige aksjer!

At MegaPengene har slutta å være verdipapirer, metall og sedler som blei flytta rundt, betyr at egentlig har MESTEPARTEN av pengemengden i Verden forlengst SLUTTA å være fysiske penger.

2.2. Internett Spiser AksjeMarkedet

Denne STORE pengesirkulasjonen flyter nå sammen med en LITT MINDRE stor pengesirkulasjon: Aksjehandelen fra meklere til «vanlige» aksjeeiere.

Høsten -98 intervjuja jeg sjefen for K-banks avdeling for aksjehandel på Internett, Kai Endresen.

Endresen, som er en fyr på rundt min alder («godt voksen ungdom»), hadde ikke hørt om Internett for 5 år sida, sa'n. Og da en bergenser begynte å mase rundt i gangene i K-bank om AKSJESALG på Nettet, tenkte Kai at den typen skulle egentlig vært lagt inn.

Men på høsten 1997 starta K-bank likevel, forsøksvis. Og før året var ute hadde de 700 NettAksjeKunder og flere hundre millioner i omsetning.

I oktober 1998 var kundene over 4.000. Over 60 % av dem var folk som IKKE var kunder i K-bank fra før! Og omsetninga ut året rekna Endresen med ville bli på over 2 milliarder.

Endresen sa at K-bank aleine hadde 75 % av aksjehandelen på norsk Internett (noe som skulle svare til ei TOTAL NorskNettAksjeHandel i -98 på mellom 2,5 og 3 milliarder).

I sitt første fulle år kom altså omsetninga på Norsk AksjeInterNett opp i grovt regna 1 % av total aksjeomsetning på Oslo Børs.

Norge starta opp AksjeNettHandelen ETTER Storebror Sverige, som på dette tidspunktet hadde 10 %. Og Veldig Store Storebror USA hadde enda mer.

Etter 2-3 års utvikling av markedet!

Da jeg ba Endresen gjette hvor mye av Oslo Børs som vil

være NettHandel om 5 år, tippe han 50 %. Det blir over 100 milliarder, kanskje over 200 ...

Om kort tid vil alle yngre mennesker med penger, som er gjerne nok til å spille på Børsen, gjøre det hjemmefra (eller fra jobben, eller fra hytta, båten, eller skihotellet) På Nett.

2.3. Voldsomme PengeVinder

Hva vil dette bety for folk flest? En gammel rød mann som meg ser skyggesider. Du får bl.a. et aksje- og pengemarked der alt går forferdelig FORT og omsetninga blir enormt STOR:

På Børsen kan de nå omsette mer før lønsj enn årsomsetninga var tidlig på 70-tallet.

Så pengene fyker rundt. LYNRASKT! Rett fra kontoene til dere som tør værre med på sånn handel (og dere blir kanskje rike over natta – eller blåser bort sparegrisen på en formiddag?).

Hvor fort det går, illustrerte Norges ledende handler i Futures, Peter Warren, da jeg spurte ham om hva man gjør hvis man må PISSE mens en BørsStorm Blåser:

– Det kan man ikke! sa Peter da.

Etterpå forklarte han at handelen som gjennomføres av automatisk DataProgramvare går så fort at du kan'ke overvåke hver enkelt transaksjon. Bare gripe inn hvis du føler at TENDENSEN i automatHandelen går gærent.

Dessuten er OnLineBørsen åpen for meklere i andre land. Så aksjemajoriteten i jobben din er kanskje eid av en kakse i Singapore til frokost, og et Konsortium i Johannesburg før middag?

Bill Gates tror at Nettet vil skape et vidunderlig, gjennom-siktig og flatt marked, der alle vil få full oversikt, sånn at de kan skaffe seg de best mulige tilbudene.

Det tror jeg asså. Og jeg tror på Julenissen, og på at grise-ne får vinger og flyr sørover om vinteren.

Når jeg IKKE tror på det, tror jeg på et mye mer STORM-FULLT VerdensVerdiMarked, der høy- og lavkonjunktur vil

forplante seg rundt jorda 24 timer i døgnet, og store formuer kan vinnes og tapes lynraskt.

Skummelt? Mange vil syns det. Gjør det Verden bedre? Ikke alle vil tro det. Men vi får se ...

For uansett SKJER dette nå! All kapitalen blir NettKapital, og Internett blir en hovedarena for aksjesalg. I rasende fart.

2.4. Middelpengene?

Samla sett betyr dette at MESTEPARTEN av PengePyramiden HAR forsvinni, alt før årskiftet 2000!

Det er bare oss vanlige mennesker nede på bånd av pyramiden som ikke har merka det. Fordi de daglige pengene VI fortsatt bruker, når vi går i butikken og kjøper ny bil og gjør andre dagligdagse små ting, fortsatt er til å ta og føle på ...

– Stopp! sier den oppmerksomme leseren nå. Tron, du snakker tull! De DAGLIGE penga våre har jo forlenget gått over til å være mest PLAST!

Og det har den oppmerksomme leseren sjølsagt rett i.

Jeg er gammel nok til at jeg har gått på fabrikken på lønnsdag og fått utlevert en komflutt med noen sedler i og enkelte mynter som skrangla nede i et hjørne. Og noen av de flinke gutta tok den med hjem og ga'n til kona, og noen putta penga på postbok, og noen gjemte'rem i en sokk i kommoden (og enkelte drakk dem opp).

Men det er lenge sida. Så fikk vi lønnskonto, og husleie og barnebidrag og trafikkbøter blei betalt med faste avdrag, og så fikk vi kort, og så kom automatene på bensinstasjoner og i supermarkeder og etterhvert overalt.

Og i 1997 betalte NordMenneskene for første gang mesteparten av sine dyre ferier i utlandet med KORT, ikke med penger eller reisesjekker.

Mesteparten av MIDDELPengene holder åsså på å forsvinne. I USA er det nå bare fattigfolk (som ikke får tilbud på kort) og Gængstera (som ikke vil at noen skal spore penga deres) som bruker mye fysiske penger.

(Mesteparten av 200-dalera brukes av Cocamafiaen og har kjemiske spor av coca på seg. CocaGutta har større problemer med å smugle containere med sammenpressa sedler ut, enn å smugle cocaen inn, fordi pengene tar mer plass!)

Og USA er slett ikke først i Verden når det gjelder å avskaffe MiddelPengene. I det store, tilbakeliggende landet over dammen bruker de fortsatt 70 % av Verdens SJEKKER. Mens vi i Europa er FLINKERE til å bruke bare kort.

Det som nå skjer, er at de STORE interne banksystemene for å flytte usynlige penger, blir SAMMENFØYD med Internett til et SAMMENHENGENDE system. Der de flytter både internasjonale GigaPenger, middelstore AksjePenger og dine&mine PrivatePenger.

I dette systemet vil det fortsatt være LAG: Veldig lukka nett mellom storbankene, litt mindre lukka nett mellom en masse firmaer som kjenner hverandre, og temmelig åpne Internett/pengenett mot deg og meg.

3. DE minste PENGENE

3.1. Små SkranglePenger

Det som blir igjen da er de MINSTE pengene. De som går til helst SMÅ transaksjoner; en mynt eller to for ei avis på gata, en liten lapp til varme pølser.

Her fraktes det MINST verdi – og samtidig er dette den DYRESTE delen av pengesystemet!

Det koster mye MER å lage og sirkulere de myntene som skal til for å kjøpe 100 varme pølser, enn å overføre 100.000 fra et kort for å kjøpe dyre flybilletter til Kina og Vietnam og Australia ...

Det driver fram på dagsordenen spørsmålet om det går an å bli KVITT åsså denne siste RESTEN av det gamle fysiske pengesystemet?

Det er flere grunner til det:

3.2. HjemmeLaga Penger!

En av dem er KOPIMASKINA og SKANNEREN.

Før i tida hørte FALSKMYNTERA til aristokratiet blant bandittene. Akkurat som skapsprengera var de FAGFOLK: De kunne GRAVERE!

Men dessverre har datarevolusjonen endra på det.

Ei ugift USA-mor som levde av trygd, tok trygdpenge sine og leide ei fargekopieringsmaskin. Og produserte 200.000 dollar på den.

Hun blei tatt. Det blei åsså de norske 14-åringene som produserte penger på den nye fargeprinter sin.

Men de FLESTE som lager sedler på denne måten og krøl-ler dem, skitner dem til, vasker dem i lomma på klærne sine og omsetter dem forsiktig og en og en, blir IKKE tatt.

I USA regner de nå med at seddelforfalsking fordobles hvert år.

Men det betyr at hele det fysiske pengesystemet blir

ENDA dyrere. (Australia trykker sedler på plast, med gjenomskinnelige luker. Og vi har fått en ny 500-lapp med ei skinnende blank stripe på.)

Og presset for å bli helt kvitt sedlene øker enda mer.

3.3. InterNettPenger?

To svære bevegelser peker i retning av at MateriePenga i Norge forsvinner FØR alle TROR:

Internettbank først:

I 1998 var det sånn at i ENHVER forsamling der jeg spurte om folk hadde det, rakte minst en håndfull armen i været. Når jeg spurte dem om de var fornøyd, svarte det store flertallet JA.

Dette skjedde til tross for at bankene ikke reklamerte, og solgte Internettbank dyrt og motvillig.

Våren 1998 tippa jeg at innen to år ville flere hundre tusen ha Internettbank.

Det var neppe noen dristig spådom. For i 1999 økte antallet Norske NettKonti fra 100.000 til 300.000.

3.4. Elektronisk Skillemynt

Samtidig går utviklinga av SMÅPENGEKORT ute i Verden bare fortere og fortere.

Sist jeg sjekka var det over 60 forskjellige satsninger på å drive småpengekortssystemer.

Et av dem er i Sverige. I november -98 snakka jeg med Håkan Nyberg i ForeningsSparbanken KORT om det.

Svenskebankene har laga et kort som du kan laste opp med opptil 1500 kr. Med det kan du betale helt små ting (pølser, aviser) – og disse transaksjonene er ikke sporbare.

Lanseringa var i november -96. 19 middelstore byer blei med i november -97. Stockholm kom i mai -98. I oktober -98 blei kortet tilgjengelig over hele Sverige.

Nyberg sa: Erfaringa er at det har gått BEDRE enn ban-

kene hadde venta. Hadde vi gjort det om igjen, skulle vi gjort det fortere.

Svenskenes neste planer er å sørge for at kortet kan lastes opp hjemmefra. Jeg har en suvenir på bordet: En svensk SmåPengeKortHjemmeTerminal. Den er liten som et halv-gammalt modem. Den krever IKKE PC – du kan plugge'n RETT inn i telefonhølet, kontakte banken, og fylle opp kortet ditt med 1500 kr.

I NESTE omgang vil de lure svenskene gjøre om småpengekortet til smartkort, med chip. OG gjøre det mulig å bruke kortet til å betale småsummer på Internett.

3.5. Norsk Nettmynt?

Dermed har du nettmynten der. Effektiv, færi, oppe-og-går – IKKE i år 2050 eller på månen eller i Silicon Valley, men i Sverige, om et år eller to!

(Det pussige er at i 1997 var svenskene egentlig BAK oss, både i Internettbruk og kortbruk. Problemet er at de er lurere enn oss!)

Når kommer nordmenna etter?

De norske bankene har et problem. De VEIT at de blir nødt til å innføre SmartKort med chip på, for å gjøre det enkelt for folk å bruke Internettbank og Internettbetaling hjemmefra.

Men de gjorde et mislykka forsøk for noen år sida. Og de er fortsatt uenige om hvorfor det gikk gærent. Så de har vansker med å samle seg om ei ny løsning.

Så hvor lenge varer de Norske, Fysiske pengene?

3.6. Trons PengeSpådom:

Her er MITT svar på det, dvs. jeg har TO:

- ENTEN klarer bankene å få et smartkort opp å gå RASKT, sammen med det svære gjennombruddet for Internettbank. (I

samme slengen blir de nødt til å garantere for risiko for tap på NettHandel med dette smartkortet, så lenge de kjenner både kunde og selger.)

I SÅ FALL kan de dominere utviklinga av SmåPengeKort samtidig, enten de blir egne kort eller et valg på de nye smartkortene.

• ELLER bankene mister toget. Og utviklinga av systemer for å erstatte SmåSkranglePengene blir styrt av ANDRE.

Kanskje av TELENOR?

For ved sammensmeltinga av MobilTelefoni og Internett i år 2000-2002, satser de nordiske Mobb-gigantene med NO-KIA i spissen på å utvikle MOBILTELEFONEN til det nye kredittkortet!

Visjonen er at du kjøper cola fra en automat eller sjokolade i en butikk – og trekker opp Mobben, taster og betaler via telefonregninga! (Eventuelt fra et forhåndsbetalt kort, lasta med E-penger, som sitter inne i Mobben.)

Høsten 1999 lanserte TELENOR et prøveprosjekt i en del norske byer, der du kunne bestille og betale kinobilletter over Mobben. (Dessuten slapp du å stille 45 min før for å hente dem ...)

Tanken var bl.a. å venne ungdom, som bruker Mobbene til å sende små meldinger til hverandre, til åsså å bruke Mobben som LOMMEBOK.

Poenget er at vi ser ENNÅ IKKE akkurat ÅSSEN de siste restene av det fysiske pengesystemet vil forsvinne.

MEN VI SER AT KAPPLØPET MELLOM JEGERNE ER I GANG!

Kanskje vinner kort ... kanskje ikke.

(KortPenger vil uansett ikke bli en standard som kan vare så lenge. Hva kommer etter dem? Abstrakte, Personlige Penger, som du kan bruke når et kamera kjenner deg igjen?)

NOEN av Jegerne vil få Ram På Pengene. Og i løpet av DE NÆRMESTE ÅRA vil vi kunne se HVEM som kan sette inn DØDSSTØTET.

ArkeologiProff Øystein Johansen (som åsså er interessert i pengehistorie) gjorde meg oppmerksom på hvor FORT et digert pengesystem kan dampe bort når de samfunnmessige forutsetningene er til stede. Han fortalte at i Romerrikets nordlige utkanter forsvant penga ut av sirkulasjon på én generasjon da imperiet brøyt sammen. Penger kom ikke i vanlig bruk igjen før mange hundre år etterpå.

Og den økonomiske utviklinga går MYE fortere nå enn i Europas tidlige middelalder.

Nå undergraves pengesystemet til Krøsus og Alexander fortere og fortere, og det er klart at (de fysiske) penga forsvinner før de fleste av oss er (pengeløse?) pensjonister.

Jeg trur ikke vi har fysiske penger i Norge om 10 år.

Hvor mye av handelen er NettHandel innen den tida? ALL handel, sjølsagt!

4. ETTER Pengene?

4.1. MOMSEN og NettPengene

Men HVA SÅ?

Er ikke det som skjer bare at ei FORM for penger erstattes med en annen? Får dette noen praktisk betydning for Verden i Stort og Smått – fra Spenninger mellom Statene til DittOg-Mitt Dagligliv?

Svaret er JA. Fordi Nett«penger» ER ikke Penger, som vi er vant til å tenke på dem.

Et eksempel:

I 1997 var en fjortis og jeg i Sørøst-Asia. Vi svømte over korallrev i Fiji, klødde kenguruer i Australia, og ei av oss blei fotografert mens hu koste med en koala.

Felles for de store asiatiske avisene jeg leste, var at alle hadde svære databilag som var mye tjukkere og bedre enn noe som fantes i norske aviser.

Hver uke rapporterte de om nye heftige telekom-investeringer og Internett-framgang med samme opphisselse som når DagGe skriver siste nytt om Spice Girls...

Og det var ingenting som tyda på at krisa i Asia fikk dem til å sette ned farten. Tvert imot fikk den desperate pengefolk til å røske kapitalen ut av gammaldagse sektorer og satse den her isteden. Og IT- og NettVeksten gikk rett opp.

I Malaysia fx, hadde omtrent like mange Internett som i Norge. Malaysia har 5 ganger så stort folketall – noe som betyr at TOTALtallet på brukere der snart går forbi antall nordmenn.

I Australia gikk det en stor diskusjon om skatt av salg på Internett.

Poenget er – mente de fleste – at den australske staten har mista kontrollen. Og den kommer aldri til å få den igjen, heller.

Australia har enorme avstander. Folk er vant til å bestille varer langt borte fra, på postordre.

Og alt i -97 hadde handelen med alle slags småvarer over Internett – tekstiler, fx – tatt av. Uten moms.

Egentlig er det fullstendig illegalt ... men, på den andre sida: HVEM skal føre kontrollen?

Staten?

Men åssen skal staten kunne sjekke alt? Skal posten sprette enhver pakke med ei T-skjorte for å kontrollere om den egentlig ikke er ei gave fra bestemor, men sendt fra et firma i Hongkong?

Det lar sæ'kke gjørra, uten at hele den internasjonale posten til Australia går i stå. Og det blir alt for umulig DYRT.

Selgeren, kanskje?

Når De Der Nede shopper sine polosokker eller hva det nå er, fra 15 forskjellige land i Asia; skal Australia da innføre et enormt byråkrati som skal kontrollere at moms er betalt hos mottakeren, blir regnskapsført og oversendt den australske staten på forskriftsmessig måte?

I så fall: Skal selgeren i Djakarta, som kanskje etterhvert eksporterer dissa sokkene til 40 tidligere samveldeland som speller polo; regnskapsføre og overføre penger til alle disse landa etter kanskje 40 forskjellige satser?

Bare tanken på å forhandle fram noe sånt er et diplomatisk mareritt. Og resultatet? Blir likkavæl bare at lure bakgårds-kinesere skriver «julegave fra bestemor» på alle polosokker som går til Australia ...

Kampen om MOMS på internasjonal Netthandel er altså tapt. Mente de fleste debattantene i Australia.

Jeg skreiv en artikkel om det – som sjølsagt INGEN (med makt) i det norske skattevesenet, Finansdepartementet eller tolletaten LESTE.

Dette slutter jeg av at Norge etterpå PRØVDE å gjennomføre det som australera alt i -97 slo fast at var UMULIG:

Å sende ALLE FYSISKE PAKKER som var shoppa over Internett til et KONTOR på Gardermoen, for å KONTROLLERE om det var betalt Korrekt Norsk Moms på dem!

I 1999 hadde det forlengst ført til full krise. Hvilket de kunne visst på forhånd. Hvis de hadde brydd seg om å sjekke internasjonale erfaringer.

4.2. STATENE og SKATTESYSTEMENE

Når Nettet, som ennå er i sin spede barndom, allerede kan utfordre en Stor Stats kontroll over en viktig del av skattlegginga:

Åssen ser dette bildet da ut om 10 år? Og om 20 år?

Og til nå har vi bare snakka om kontroll over flyten av FYSISKE ting. Fysiske varer som flyter over grensene til Australia og Norge. (Riktignok BESTILT over Nettet, men det er fortsatt fullt mulig å SE og TA på alle de Virkelige Varene når de kommer inn over grensene ...)

Denne handelen er svært beskjeden mot det den kommer til å BLI i den nære framtid. LIKEVEL har det vist seg LOGISTISK UMULIG å kontrollere den.

Nå er vi samtidig på vei inn i ei ny form for økonomi, der USYNLIGE varer og tjenester kan flyke tvers gjennom alle grenser uten at NOEN kan se, lukte, smake eller ta på dem!

La oss si at JEG kjøper ARBEID – eller PROGRAMVARE – eller ei ULOVLIG MUSIKKFIL – av deg.

Staten vil gjerne SKATTLEGGE denne handelen.

Men hvis vi to VELGER å ikke si det til noen – ÅSSEN skal da Staten FINNE UT at det har skjedd noen handel?

Problemet er sjølsagt åssen du får betaling. Men hva om du får det på den andre sida av Jorda – i en bank, der du får trekkrettigheter, uten at din egen Stat får vite noe om det?

Altså at vi gjør opp illegalt i utlandet, uten at staten kjenner til arbeidet ditt og penga dine?

Sånn handla redere med usynlige milliardformuer på 1950- og 60-tallet.

Men om få år kan vanlige folk gjøre det med sine småhandler, som omfatter noen få tusen kroner.

Jeg veit ikke om Olsen På Hjørnet vil gjøre det NØYAKTIG sånn som Reksten gjorde engang ... men det virker helt sikkert at det blir MULIG for ham(henne) å gjøre helt lignende ting. Snart!

Alt nå lønner enkelte storselskaper sine ledere i andre land for å unngå «lokale» skatteregler. Sånne «usynlige» lønninger kan godt forbrukes (med litt diskresjon) i landet der de jobber, fx ved at de skaffer seg stadig nye kredittkort fra land der skattemyndighetene ikke har innsyn.

I Sverige har staten GITT OPP å skatte utenlandske eksperter etter svenske regler.

I Norge har Desperate DepartementsFolk fabla om å lage regler for at ingen skal kunne kjøpe noe til over 30.000 – eller heve over 5000 i en bank – uten å legitimere seg, sånn at penga kan spores. Disse forslaga er politisk håpløse, dessuten ville folk med gode (internasjonale) forbindelser lett komme rundt dem.

BÅDE moms (skatt på transaksjoner) OG stadig mer av den direkte lønnskatten, risikerer altså å bli UMULIG i den nokså nære framtida. På grunn av NettPengene.

Statenes mulighet til å FINANSIERE seg sjøl med skatter og avgifter, og bruke dem til å KONTROLLERE (oppmuntre eller bremse) HANDELEN, tar altså kanskje snart slutt ...

4.3. Kontroll over PENGEMENGDEN

Skattesystemet har vært et av de viktigste POLITISKE virkemidlene stater har hatt i de siste 1000 år.

Et anna har vært kontroll over PENGEMENGDEN.

Keynes og Friedman har vært rekna som motpoler. Keynes ville at staten skulle BRUKE penger i dårlige tider for å få økonomien i gang. Friedman at staten skulle holde pengemengden NEDE.

Men det de var grunnleggende ENIGE om, var at KONTROLL over pengesirkulasjonen – mengden av fysiske penger på innenriksmarkedet – var politisk VIKTIG.

Men når usynlige NettPenger flyter over grensene UTEN enhver statlig kontroll;

– idag, i form av folk som reiser mellom landene og betaler med kredittkort fra den andre sida av jordkloden, og

imårra, ved en enorm verdisirkulasjon på Nettet der folk handler Stort og Smått uten hensyn til lokale reguleringer, og uten at statene kan holde skikkelig oversikt over det –

ÅSSEN kan EnkeltStater da fortsatt kunne BRUKE kontroll av pengesirkulasjonen som et politisk virkemiddel?

4.4. Euroen og Framtidas Valuta (BillPenger?)

To tanker ved årtusenskiftet om åssen teknologien nå lynraskt forvandler VILKÅRA for pengesystemet:

- Euroen?

EU betaler akkurat nå dyrt for å innføre en NY FYSISK MYNT: Euroen.

Ei sak er at teoretikerne bak EMUen (altså ikke den australske fuglen som ikke kan fly, men EuroPengen som heller ikke ser ut til å fly så alt for godt) kanskje ikke har sjekka pengeunioner i Europas NÆRE forhistorie.

Har du hørt om Den latinske pengeunion og Den nordiske pengeunion? Ikke det? Ikke så rart, for de blei IKKE diskutert offentlig i Europa før lanseringa av Euroen.

Åssen gikk det med dem? (De gikk dukken.) Hvorfor? (De hadde problemer ikke helt ulike dem EMUen strir med nå.)

Kanskje enda et eksempel på at det kan være nyttig å studere (penge)historia for å forstå (penge)framtida?

Så til lanseringa av (den fysiske) Euroen midt i dataevolusjonen:

For meg ser det ut som en ANAKRONISME; å svi sværesummer for å TRYKKE NYE SEDLER OG MYNTER – når den historiske utviklinga raskt AVSKAFFER FYSISK MYNT?

Hadde denne planen blitt lagt NÅ (og ikke for 15 år sida), ville det fornuftige kanskje vært å gå RETT PÅ et felles (små)pengekort for EU, og HOPPA OVER hele den klumpete prosessen med å skifte ut de FYSISKE pengene.

(At dette alternativet såvidt jeg veit, aldri har vært disku-

tert, understreker inntrykket av at Brüssel og sentrale EU-land (Tyskland, Frankrike, Italia og Spania) er TILBAKE-LIGGENDE når det gjelder å skjønne de sosiale og økonomiske virkningene av Internett.)

- NettValuta?

Utviklinga av INTERNASJONAL E-handel må skape stadig større problemer for BETALING over Internett.

La oss si at du sitter i Tyskland og kjøper tekstiler fra Indonesia, Brasil, Nigeria osv. Hva skjer hvis valutaene du handler i begynner å svinge raskt og vilt i ulike retninger?

Blir fx DOLLAREN (eller en annen nasjonal valuta) felles hovedvaluta for all NettHandel?

Men den amerikanske regjeringa/sentralbanken og dens store utenlandske handelspartnere, har ikke nødvendigvis samme interesser som store internasjonale nettbrukere i 3. land. Den kan ha innenrikspolitiske eller handelspolitiske grunner til å sende daler'n opp eller ned, i strid med interessene til Internasjonal NettBisniss som trenger stabilitet.

Jeg kan tenke meg det fører til at veldig store NettHandels-Interesser blir nødt til å gå sammen i et EGET, uavhengig system for å garantere stabile priser ved internasjonal E-handel.

Sjøl om noe sånt ikke formelt «heter» en valuta («NettPenge»), vil det I PRAKSIS kunne få mange av de FUNKSJONENE som statsgaranterte penger har hatt til nå.

Kan vi altså forestille oss at fx Bill Gates (som investerer TUNGT i Internasjonal Netthandel) om 10 år IKKE er Verdens største BlautVareHandler, men Internasjonal E-handels Største SentralBankSjef?

(Under korrektoren på dette kapitlet leste jeg Neal Stephensons roman *Chryptomicon*. Den inneholder en interessant diskusjon av spørsmålet om en NettValuta, som likner på min.)

4.5. En Verden uten KART!

Poenget med sånne spekulasjoner er ikke at de er no særlig sikre. Tvert imot! Poenget er at vi nå beveger oss inn i en økonomi der gamle lover og regler ikke gjelder lenger.

Gjennombruddet for standardiserte, fysiske penger for 2500 år sida, forandra de økonomiske lovene.

Før den tida skjedde også mye handel ut fra standardiserte verdimål, fx standard vekt sølv (Bibelens shekel).

Men det at penger med garantert verdi blei så vanlig at du uten komplisert veiing og utregning kunne avslutte en handel på et øyeblikk, hjalp til å gjøre all handel veldig mye raskere og smidigere.

Og som sagt: Det styrka statenes makt.

At et betalingssystem som har eksistert i flere tusen år FORSVINNER over et par tiår, er en overmåte stor og dramatisk VERDENSHISTORISK hending.

Og dette betyr ikke «bare» at «metall- og papirpenger erstattes av datapenger».

Fordi:

«Datapenger» følger IKKE de samme LOVENE som «fysiske penger»: De kan ikke stoppes ved grensene, de kan ikke monopoliseres av statene.

De endrer – historisk sett, på et øyeblikk – grunnleggende forutsetninger for statlig ØKONOMISK politikk. Det ser ut til at de SVEKKER SENTRALSTATENE.

Såvidt jeg kan se, har omtrent INGEN sentrale politikere (i Norge, EU, USA osv.) forstått dette.

Jeg veit ikke om noen økonomer eller data-teoretikere som har lagt fram klare, overbevisende teorier for åssen det vil forandre den internasjonale økonomien, heller.

Vi er på vei inn i et land uten kart. Og hva betyr det?

At vi får ... overraskelser ...

(Kamp! Store Seierherrer og Store Tap!)

Og om dét får vi si med Inger Hagerup:

«Men du skal få et eventyr om det – en annen kveld»!

Tom side

VIII

Noen tanker om datarevolusjonen og politikk

slutten på sosialismen?

Tom side

Ettersom jeg trækker rundt på veiene og holder innledninger (for alt fra interne møter i store firmaer til sommerleirer av radikal ungdom ...) opplever jeg oftere og oftere at folk spør meg om pol'tikk...

Hva med politisk HANDLING?

Hva med politisk ANSVAR?

Og det er jo et kinkig spørsmål, for en gammel marxist.

Delvis fordi jeg jo sjøl er BLITT interessert i disse spørsmåla fordi jeg er et politisk dyr ... og opptatt av hva de teknologiske endringene fører til i SAMFUNNET. Og jeg SNAKKER jo om dissa sakene, fordi jeg ønsker å trekke i gang DEBATTEN. Som igjen kan føre til at folk HANDLER.

Så når folk altså kommer og stiller spørsmål om pol'tikk er jo det bra kritikk. Burde jeg føle.

1. Nødvendigheta av å drite seg ut

Det pussige er når folk sier at jeg er ikke politisk NOK.

Kanskje det? Kanskje jeg i for stor grad bare prøver å beskrive og forstå, og dele med andre det jeg (trur jeg) forstår, og sier for lite om HVA (jeg trur) folk kan/bør gjørra?

Et politisk DYR som ikke HANDLER, holder ikke det på å forvandle seg til en politisk PLANTE?

På den andre sida. HVOR sikker er jeg på hva folk KAN gjørra? (Ikke så VELDIG sikker.) Lider jeg altså KANSKJE av en liten frykt for å dumme meg ut ved å si for mye? (Gjett!)

Ok. Så her er det en fare for å drite seg ut.

Metodologisk må ikke minst en marxist værre klar over det ... (Marx reviderte sjøl hele sitt syn på hva han mente sosialismen var for noe, etter Pariskommunen i 1871, som han betrakta som historias første forsøk på sosialisme.)

(Framtidige sosiale løsninger kan ikke oppdages av glupe folk på skrivebordet på forhånd, sa Marx (omtrent). De må oppdages av tusener og millioner av mennesker som prøver dem ut ute i det virkelige samfunnet.

Seinere har mengder av mer eller mindre marxister(?) demonstrert sannheten i det i praksis, ved å finne på fine løsninger på skrivebordet som ikke funka i virkeligheten.)

Men. Likkavæl: Det eneste som driver diskusjonen framover, er at noen av og til tør ta sjanser, og drite seg ut, ved å si for mye når de veit for lite.

Så kanskje det er min tur, denne gangen.

2. Ny teknologi, ny politikk...

Ei interessant side ved de to teknologiske revolusjonene rundt år 1800 og 1900, er at de ÅSSÅ betydde store og meget raske sprang i den POLITISKE tenkinga:

- Den amerikanske, og særlig den FRANSKE revolusjonen, som begge blei fulgt av damprevolusjonen, gjorde opplysningstidas ikke-religiøse, ikke-føydale, nasjonale og republikanske (dvs. demokratiske, mot-kongestyre) tanker til POLITIKK i alle vestlige land.

Plutselig kom parolen om STEMMERETT og NASJONALFORSAMLING på dagsorden. NASJONALSTAT! FOLKESUVERENITET! Sånne tanker var tilsynelatende av liten betydning rundt 1770, men etter 1790 og fram til denne dag, har de aldri forsvinni fra den politiske dagsordenen.

Overalt dukka det opp demokratiske partier, nasjonale partier, anti-monarkistiske partier, og sammenslutninger av datidas mest ekstreme og frykta radikalere: JAKOBINERE!!! Etterhvert krystalliserte de «klassiske» konservative (ofte kristelige, monarkistiske) og liberale (ofte antikirkelige, radikale) partiene seg ut.

- Enda skarpere er spranget rundt år 1900. Ibsen, som spådde i 1885 (i en tale til et arbeidertog i Trondheim) at de neste tiåra ville bli kvinnenens og arbeidernes tidsalder, fikk rett: *

Nå kom stemmeretten for ALLE MENN i de fleste vestlige land, dessuten fagforeninger og store arbeiderpartier. Og fra 1914 og ti år framover blei disse partene splitta i sosialdemokrater og kommunister. Samme periode var det voldsom bevegelse for kvinnestemmeretten, som vant sin avgjørende historiske seier da. FASCISMEN, den nye store politiske retninga på høyresida i det 20. århundre, blei til i akkurat den samme tida.

3. Vil historia gjenta seg?

Historisk sett er sånt som dette ikke så vanskelig å forstå – i ettertid. Ett av de enkleste eksemplene er: Fabrikker lager Arbeidere som lager Arbeiderbevegelse (Fagbevegelse, Partier osv ...).

Motsatt kan vi si: Så lenge religionen hersker, trengs ingen religiøs politikk! Men i det øyeblikket det oppstår ei rotlaus, diskuterende, utdanna bybefolkning, som ikke lever innafør det regulerte landsbysamfunnets strenge religiøse rammer, og religionen blir UTFORDRA – oppstår åsså partiene som FORSVARER religionen.

Ny teknologi skaper altså nye KLASSER og SJIKT i samfunnet, det stiller nye SPØRSMÅL, det utvikler nye FORUTSETNINGER for den politiske kampen (rotasjonspressa som la grunnlaget for AVISA, toget som la grunnlaget for den landsomfattende FAGFORENINGSKONGRESSEN, fjernsynet som var viktig for de Verdensomspennende DEMONSTRASJONENE MOT VIETNAMKRIGEN osv.).

Ut fra rein historisk erfaring bør vi altså vente at de neste 20 åra kan føre til SPRANG åsså i menneskenes tenkning ... om alt fra litteratur og moter og seksualmoral og kunst, til filosofi og politikk.

Nye måter å ORGANISERE seg og ARBEIDE politisk på? Sikkert. Helt nye POLITISKE BEVEGELSER? Ikke urimelig.

At de GRØNNE bevegelsene oppsto på slutten av det 20. århundre, kan være et historisk forvarsel om det. At gamle,

dypt rotfesta og organiserte partier på motsatte fløyer (som det gamle katolske og det gamle kommunistiske partiet i Italia) PLUTSELIG går i oppløsning, mens «sopp-etter-regnpartier» kan oppstå på grunnlag av en fjernsynshelt (som Berlusconi eller Perrot) og faktisk skape en bølge som skyller helt opp til regjeringsmakta, uttrykker det samme, trur jeg.

Og jeg gjetter at vi vil få oppleve mye større og mer grunnleggende endringer av HELE det politiske landskapet.

4. DEMOKRATIET og INTERNETT

HVIS vi nå skal begynne å drøfte de «ubehagelige, vanskelige» spørsmåla om HVA folk GJØR i sånne Turbulente Tider, så er de ENKLESTE sakene (syns jeg) sånne som har å gjøre med FORSVAR av interessene til FOLK FLEST på KORT sikt.

Ettersom utgangspunktet vårt er TEKNOLOGI: La oss ta noen eksempler som handler om TEKNOLOGI og DEMOKRATI.

- Kampen for DEMOKRATISK YTRINGSFRIHET på Internett.

Dette er en politisk kamp som ER I GANG, særlig i USA (fra den folkelige og demokratiske sida) mens reaksjonen er på offensiven fx i Singapore (og, frykter jeg, Norge ...).

Fra regjeringene og det antidemokratiske kristne høyre i USA er en offensiv igang for å få folk til å se Internett som en trussel, der den viktigste politiske oppgava er å slåss FOR SENSUR. Det begrunner de med bl.a. barneporno på Nettet. Jeg har alltid vært for forbud mot både barneporno og nazi-propaganda, men jeg har aldri av den grunn latt meg forvirre til å mene at det er riktig å forby trykkpresser og videokameraer! For demokrater må hovedsaka nå være å FORSVARE mulighetene for FOLK FLEST til å ytre seg på Internett, uten de voldsomme kontrollapparatene som autoritære politikere drømmer om å snøre dem inn i.

Dette er et grunnleggende forsvar av gamle demokratiske fri- og rettigheter på et nytt område. Lett å forstå, lett å samle brei støtte for blant hederlige folk.

- KULTURKAMPEN om INNHOLD på Internett.

Akkurat som trykkpressene ikke automatisk førte til at det blei trykt verdifulle bøker (eller aviser på nynorsk, eller for barn, eller med godt lokalstoff) så fører den spontane markedsutviklinga IKKE til at innholdet på Internett blir verdifullt. Unge jenter kan fx bla i mengder av bilder av nakne damer – men hva fins av innhold som handler om hva som er inni huene og følelsenes og livene deres? Sånt INNHOLD på Internett oppstår ikke før unge jenter sjøl lager og sprer det.

- Kampen om RETTEN TIL INFORMASJON.

At Internett KAN brukes til å gjøre offentlig informasjon tilgjengelig for alle, fører ikke automatisk til at fx Grete Knudsen GJØR DET, når hun blir minister.

Delvis ønsker de gamle, treige statlige byråkatiene å HINDRE at folk får informasjon. Men en alvorligere, farligere tendens er at alle, fra stater til politiske bevegelser til pengeinteresser i den nye situasjonen, gir opp gammaldags sensur, og isteden investerer mye mer enn før i PRODUKSJON av forførende, overbevisende, sjarmerende, spennende, uimotståelig – og kanskje av og til delvis sann? – informasjon:

- Informasjon blir det viktigste politiske og økonomiske sosiale våpenet.
- Investeringene i styringa av informasjon vokser over alle grenser, sammenlikna med tidligere historiske perioder.
- «Informasjonens herrer blir HERRENE.»

Altså må noen stille krav til offentlig informasjonspolitik, kreve mulighet til innsyn osv.

Men i tillegg trengs en politisk, demokratisk kulturkamp for TILGANGEN til informasjon på FOLKS premisser, VED

SIDA AV den informasjonsflommen «Informasjonens Her-
rer» prøver å drukne oss i.

• Kamp mot OVERVÅKNING.

Jeg har ikke hørt til dem som trodde mye på at Nettet ville bli et effektivt middel for å overvåke vanlige folks (opposisjonelle? upassende?) synspunkter. Fordi jeg har regna med at MENGDEN av informasjon og kryssende forbindelser ville gjørra effektiv overvåkning av Kyberrommet umulig. Men nå er jeg mye mer i tvil.

Den fantastiske veksten i effektiviteten til søkemaskiner (som begynte med AltaVista på 90-tallet og bare har fortsatt etterpå) gjør at jeg nå frykter at Nettet KAN brukes,

- både til å «avsløre» tituseners passive skepsis til en autoritær regjerings politikk,
- og til å finne breikjefta enkeltpersoner på Nettet som «noen» syns er passende mål for terror (fx likvideringer).

Enda et poeng her er veksten i den økonomiske NYTTA av detaljinformasjon om deg. Det fins fx store legemiddelfirmaer som drømmer om å vite alt om dine sjukdommer – helt ned til hvor mange piller du spiser hver dag. ALL informasjon om hva HELE den norske befolkninga eter av sånt! Sånne arkiver, som altså nå blir MULIGE og LØNN-SOMME, skaper både mektige redskaper, som de som vil selge deg ting, kan bruke, OG mulige våpen mot deg, for alle fra utpressere til politikere med en diktator i magan.

Å beskytte informasjonen om deg blir altså et nytt område for politisk, demokratisk kamp.

• BILLIG (grunnleggende sett gratis!) TILGANG for flest mulig – de FATTIGSTE, de ELDSTE osv. i den rike Verden, så snart som mulig, og i den fattige Verden – er sjølsagt åsså ei viktig forutsetning for et demokratisk Nett. (Og her snakker vi realistisk sett, om UNDER et tiår for alle i de rike landa, og to eller tre tiår FOR ALLE PÅ JORDA, mener jeg.)

5. Gamle SOSIALE nett kan rakne når DATAnettet vokser

De demokratiske og kulturelle spørsmåla er de enkleste å få brei støtte for i første omgang. Vanskeligere – men mer avgjørende for folks daglige mulighet til å klare seg – er å utvikle en politikk for SOSIALT forsvar av folks interesser under helt nye forhold.

- Fx når det gjelder sosialpolitikk. La oss si at pensjonister og fattigfolk ikke lenger har post og bank, og sånne (hjemme-)tjenester først utvikles og selges til folk som har penger – da kan de plutselig få det mye dårligere. En tradisjonell norsk sosialpolitikk hadde vært at samfunnet skaffer dem sånne tjenester gratis eller billig. Men det er ingen politisk sjølfølge nå ...

- Og når det gjelder by-land fx. La oss nå si at den teknologiske revolusjonen fører til rask og ukontrollert nedlegging av posten, lokal handel osv., som fører til svær avfolking. Mens det (forholdsvis) kort tid etterpå blir lønnsomt å drive mange ting desentralisert, jobbe langt fra sentrene osv.

Jeg mener at en fornuftig politikk da er å holde det gamle bosetningsmønsteret oppe, istedenfor å la utviklinga slenge folk veggimellom, fra småsteder til storsentre og tilbake igjen. Men det krever investeringer og reguleringer og framfor alt lokal KAMP. Og en nokså god, teoretisk forståelse for at det er MULIG og FORNUFTIG å handle sånn «i strid med den frie markedsutviklinga».

- Når det gjelder JOBBER: Den teknologiske utviklinga nå skaper spontant IKKE flere jobber enn den avskaffer. Enten må samfunnet skape jobber, eller folk blir uten jobb.

Jeg gidder ikke ta den dumme diskusjonen om at det kan værre «åltreit» å lære å «venne seg til å ikke jobbe». Derimot er det interessant å diskutere hvem «samfunnet» er. Tre mulige (ikke motstridende) definisjoner er: Staten, kommunene, folk sjæl.

Ja, jeg mener det er riktig å ha en politikk for å kreve at staten skaper jobber i tida framover. Ja, jeg mener at kommuner – ikke minst små kommuner utover landet – KAN og BØR bli grunnlag for LOKAL organisering av jobber, ut fra at det ikke lenger er nødvendig eller spesielt gunstig at jobber ligger i sentrene.

Men jeg er åsså overbevist om at folk snart sjæl – i mindre eller STØRRE grad – kan slutte seg sammen og produsere ting til sitt eget forbruk, som nå blir solgt på markedet. Alt fra ... strøm til mat til klær til maskiner ... på grunnlag av diskusjon og bevegelse og samarbeid HELT lokalt, men gjerne etter forbilder fra andre steder.

En ny HELHETLIG JOBBPOLITIKK: HVOR skal VI (samfunnet) skaffe NOK jobber til folk? blir et GRUNNLEGGENDE politisk spørsmål for neste generasjon, tror jeg.

Jeg oppfatter SKOLEPOLITIKK og BIBLIOTEKSPOLITIKK som grunnleggende områder å BEGYNNE på. Både fordi dette er sektorer som omfatter HELE samfunnet og de FATTIGSTE i samfunnet, som er DESENTRALISERTE og LOKALE, som er DEMOKRATISKE og som jobber med KULTUR og INFORMASJON.

For det første kreve at de har RESSURSER.

For det andre føre en demokratisk kulturkamp for HVA de brukes til, for å skaffe informasjon og handlingsevne til folk flest (unger flest, pensjonister flest, kommuner flest ...).

6. ALTERNATIVER til det herskende synet på samfunnsutviklinga

Hensikten min her er IKKE å gi en fullstendig katalog eller gjennomarbeida svar på åssen politikk kan (bør, må) utvikles på alle disse områdene.

Vitsen er å gi EKSEMPLER. For å vise at det TRENGS konkret politikk på alle disse områdene.

Den store IDEEN fra de steindumme 80-åra var at «markedsøkonomien løser alle problemer». Men det er nå enkelt å vise at det ER ikke sånn:

- Markedsøkonomien fixer nakne damer på Internett, ikke info for fattige småjenter i bygde-Norge (poenget er ikke at alle småjenter er fattige og/eller i bygdene, men at NOEN er det, og DEM lager ikkeno HEFTIG byrå verdi-fulle Internettsider for).
- Markedsøkonomien skaffer MEG pentium og ISDN-linje og Internettbank i heimen, den skaffer ikke en minstepensjonist på Kløfta de samme mulighetene.
- Markedsøkonomien skaper ikke JOBBER (men avskaffer dem!) og reparerer ikke NATUREN (men ødelegger den!).

Omtrent dette er svært MANGE nå enige i, særlig når de får tenkt seg om og får diskutert det litt. Enten de kaller seg sjøl «radikale», «konservative», «sosialdemokrater», «grønne», «kommunister», «ikkeno!».

Likevel fins det, særlig når folk diskuterer KONKRET, en voldsomt sterk ideologisk oppfatning om at alt (hver jobb, hvert bygdelag) må «lønne seg». Å SNAKKE allment om at det er nødvendig med alternativ tenkning er lett. Å få det til i en KONKRET lokal kamp om bosetting og jobber er mye vanskeligere. Da vil en mengde eksperter snart dukke opp med tall og overbevisende argumenter (og ikke minst eksempler) som viser at alle innvendinger strider mot «all sunn (markedsliberal!) fornuft» ...

Derfor må diskusjonen om arbeidsplasser lokalt være både prinsipiell/ideologisk og praktisk/konkret. Den må først og fremst ta opp den ideologiske kampen om hva som «lønner seg»! Og den må være i stand til å komme fram til hva slags jobber som kan lages der og da.

Det er ganske krevende. På den ene sida krever det grundig teoretisk arbeid på forhånd. På den andre sida hjelper det ikke uten praktisk arbeid; konkret analyse som viser praktiske resultater lokalt. Det ene kan ikke vinne uten det andre.

7. «GammalSosialismens» DØD

Men utfordrer du markedsliberalismen, reiser du samtidig spørsmålet om alternativer til hele det kapitalistiske økonomiske systemet.

Det lyder som tradisjonell sosialisme eller kommunisme ...
Men:

- På den ene sida behøver du ikke værre tradisjonell sosialist for å mene at dette systemet ikke fungerer i dag. Mange naturvernfolk har hevdet det i flere tiår. Mange som er opptatt av solidaritetsarbeid og den 3. Verden mener det. I Norge folk som kanskje tradisjonelt sokner til Senterpartiet, fordi de ser at liberalismen fører til avfolking. Kvinner, som er mer radikale enn menn, bl.a. fordi de er opptatt av hvordan det sosiale sikkerhetsnettet bryter sammen. Tilmed en del datafolk, som ser de voldsomme SOSIALE konsekvensene av den kommende datarevolusjonen.

Og ingen av dem behøver å ha lest et ORD Marx eller å ha rekna seg som sosialist eller kommunist i et SEKUND av sitt liv.

- På den andre sida – viser en analyse av samfunnet I DAG, og enda mer samfunnet OM 20 ÅR, at tradisjonell sosialisme av 1800- og 1900-tallsmodell ikke kan gi SVAR på de spørsmåla informerte folk stiller til ALTERNATIVER.

Hvis vi fx tar for oss det 20. århundres store REVOLUSJONER, og de programmene og visjonene som de erklært sosialistiske (kommunistiske og radikale sosialdemokratiske) partiene fikk oppslutning på i sin tid. Hva ser vi?

I «Den Store Sosialistiske Oktoberrevolusjonen» av 1917 var parolene først brød, jord, fred. (Ikkeno BRENNAKTUELT program i Norge i 1997 eller 2007 ...)

Seinere hadde arbeiderbevegelsen (både kommunister og sosialdemokrater, uansett kranglene dem imellom om «fredelig vei» eller «revolusjon») i Europa i 20-30-40-åra ei felles oppfatning av hva SOSIALISMEN var, som skulle avløse KAPITALISMEN:

Arbeiderne i store fabrikker skulle ta makta og lage arbeiderråd, bonderådene skulle lage kooperativer på landsbygda, STATEN skulle eie «de viktigste samfunnsmessige produksjonsmidlene» og hele fordelinga skulle gjøres av STATEN.

(Og det fins fortsatt romantiske grupper, som for eksempel i Norge de folkloristiske Trotski-tilhengerne i «Internasjonale Sosialister», som sier:

«All makt til arbeiderrådene!»)

Dette blir bare litt vanskelig, i ei framtid der det ikke lenger fins store fabrikker. (Det vil sjølsagt finnes store arbeidsplasser fortsatt i 10-20-30 år, men færre og færre vil jobbe i dem, og alt nå jobber et stort flertall utafor.)

Jordbruket i Norge er i praksis gjennomkooperativisert av bønda sjøl ...

Og hvis det ikke fins veldig store, sentraliserte produksjonsmidler lenger, fordi mer og mer av produksjonsmidlene er programvare (design osv.), og produksjonen av fysiske ting utføres desentralisert og lokalt?

Altså verken svære maskinhaller eller svære varelagre? (Igjen er ikke poenget at INGENTING vil finnes av sånt, men at store Produksjonssentre ikke vil DOMINERE, og stadig få mindre betydning.)

Problemet for tradisjonelle sosialister/kommunister er altså at SAMTIDIG som kritikken mot det nåværende sosiale og økonomiske systemet vokser, har den KONKRETE samfunnsmodellen de har stilt opp som løsning, slutta å være meningsfylt.

Som en jordbrukspolitikk som bygde på «kollektiv avl og foring av fattigfolks hester» (noe bortimot dette var Pancho

Villas program i Den mexicanske revolusjonen 1910-20 ...), er den forbigått av historia.

Dette veit jeg sjølsagt svært godt, fordi jeg åsså har brukt tiår av mitt liv til å propagandere for den modellen. (Bl.a. den gangen den (ennå) ikke var (helt) forelda i forhold til TEKNOLOGIEN i Norge, på 1960-tallet ...)

8. Ny oppskrift på et anna samfunn?

Kan vi tenke oss et alternativ til liberalismen som vil FUNKE under de nye (teknologiske og sosiale) forholda?

Ja, mener jeg. Her kommer ei antydning til en sånn modell.

Men er det vi da snakker om ei ny form for «sosialisme»? Eller nærmere det Marx på 1840-tallet kalte «kommunisme» (som var svært forskjellig fra fx det virkelige russiske samfunnet i 1930 ...)?

Kall det hva du vil. Hovedsaka er ikke i første omgang (og kanskje ikke engang i siste omgang!) diskusjonen om du kan eller ikke bruke NAVN på et samfunn, men om samfunnsmodellen er mulig og nyttig. Så vil noen diskutere dette, la oss begynne i den enden ...

9. Eiendom og distribusjon

I

Menneskehetens INFORMASJON er alle menneskers felles eie, som er («gratis») tilgjengelig for alle.

«Sosialister» kan da si, om de vil, at «Felles eie av produksjonsmidler betyr alle menneskenes felles eie av informasjon, dvs. programvare og kunnskap».

Hovedsaka er at i framtida blir ikke det viktigste HVEM som eier Volvo-fabrikken (som heller ikke vil bestå som en svær, sentralisert enhet), men hvem som eier datafilene som gjør det mulig å produsere en Volvo.

(Og, som Thomas Jefferson sa, er kunnskap noe du alltid kan gi til andre uten å få noe mindre av det sjøl ...)

II

NATUREN er menneskehetens felles eie.

Menneskeheten må i fellesskap disponere/bestemme over bruken av naturen. Naturen er livsgrunnlaget, som nå er trua av den spontane utviklinga. Det betyr at ingen må ha rett til å bruke naturen på en måte som ødelegger for menneskesamfunnets fellesinteresser.

Dette handler om luft, vann, jord, planter og dyr, utslipp, forgiftninger osv., som det må budsjetteres med («Verdens luftbudsjett»), FØR det budsjetteres med «overskudd/underskudd» i penger ...

Betyr dette fx å ta jorda fra en bonde «fordi naturen er menneskenes felleseiendom»? Nei, men at heller ingen bonde har rett til å bruke naturen i strid med sånne felles regler og budsjetter.

III

DISTRIBUSJON: Samfunnet garanterer fysisk og kulturelt livsgrunnlag, omsorg og sikkerhet for alle sine medlemmer.

Poenget er ikke å lage en diger stat som samler inn alt og distribuerer alt. Det svarer ikke på noen måte til den teknologiske utviklinga.

Poenget er at samfunnet får oversikt over om noen er sjuke, gamle, ensomme uten at de sjøl kan gjøre noe med det, og solidarisk organiserer at de får hjelp. At fx alle unger inntil en viss alder og alle samfunnsmedlemmer innafor visse grenser får tilgang til kulturen. Osv.

Vi kan forestille oss at det stadig blir større muligheter for å gjøre dette veldig desentralisert, lokalt styrt, ut fra de virkelige behova på hvert enkelt sted, i motsetning til den mer sentraliserte, byråkratiske og skjematisk administrasjonsmodellen som hersker nå.

Og at sentrale innsatser er noe som bare settes inn når sånne desentraliserte, lokale løsninger ikke funker.

10. Stat, Demokrati, Frihet

IV

DEMOKRATI og ADMINISTRASJON:

Samfunnets oppgave er å administrere mennesker og ting BARE i den grad folk ikke klarer å løse slike oppgaver sjøl.

Beslutningene fattes demokratisk: På grunnlag av avstemning og folkevalgte forsamlinger og tillitsvalgte.

Administrasjonen bygger på at ingen får særskilte privilegier for å administrere mennesker eller ting.

Og ut fra at ET FLERTALL – helst HELE samfunnet – skal delta i administreringa av samfunnet, ved en slags «verneplikt» eller dugnad.

V

PERSONLIG FRIHET, KULTURELL FRIHET, PERSONLIG RETTSSIKKERHET

- I et samfunn som bygger på en veldig omfattende arbeidsdeling (som vi har nå)
- der store deler av befolkninga gjør rutinearbeid de sjøl syns er mest slitsomt og kjedelig (stå på samleband, sitte i kassa)
- og på omfattende distribusjon av varer som det er knapphet på,
- trengs en spesiell form for sosial disiplin: alt fra stemplingsur til politisk mobilisering av folk som i flokk og med røde faner bygger jernbane ...

Men i den nye fasen blir det ikke sånt arbeid som vil gjøre samfunnet rikere. Men skapende intellektuelt arbeid som øker kunnskapen om naturen, produksjonen, det menneskelige arbeidet og kunsten. Arbeid med informasjon.

Sånt skapende intellektuelt arbeid er umulig uten stor intellektuell frihet, frihet til å skaffe seg kunnskap, stille spørsmål ved gamle oppfatninger, undersøke hva du vil. Dette er den økonomiske sida av saka.

Sosialt krever nyorganisering av samfunnet under nye vilkår at folk sjøl kan delta, bestemme, handle. Det er umulig uten stor personlig og intellektuell frihet.

Når mange folk må løfte manuelt i flokk, har kulturell homogenitet betydning. Men dette blir ikke viktig i framtida.

En idé om at et samfunn hvor folk skal styre seg sjøl, kan ta utgangspunkt i Sovjet i 30-åra, Kina i 60-åra, i Nord-Korea og Kuba nå, er MER enn helt feil:

Den blir reaksjonær fordi den ikke samsvarer med utviklinga av produktivkreftene.

En informasjonsøkonomi kan ikke utvikle seg hvis radioen bare har ei innstilling, nemlig på en stasjon som forteller om statslederens geni.

SensurSamfunnet er uforenelig med de oppgavene som de rike landa vil stå overfor i reorganiseringa av samfunnet først på 2000-tallet, etter den neste teknologiske revolusjonen – og i de fattige landa (seinest) et par tiår etter ...

Det er ikke det nye samfunnets oppgave å lære folk å synge og marsjere i takt. Det skjeller ikke det nye samfunnet om folk trur på Buddha eller Einstein. Det er ikke noen oppgave for det nye samfunnet å tvinge folk til ikke å være homser, eller ikke snakke albansk i Hellas eller gresk i Tyrkia eller tyrkisk i Bulgaria ...

Alt sånt er ikke bare udemokratisk og anti-humant, det strir åsså mot det nye samfunnets behov for intellektuell frihet, for å utvikle den største rikdommen: Den intellektuelle felles-eiendommen.

VI

Det er derfor åsså mulig at det er riktig å snakke om en 3. «felles-eiendom» (= ikke privateiendom!) i tillegg til kunnskapen og naturen:

ALLES (altså ingens!) eiendomsrett til ANDRES arbeidskraft.

Ingen har rett til å eie eller kommandere arbeidskraft. Unntatt den demokratisk vedtatte bruken som skjer, innafor den individuelle rettssikkerhetens rammer, i samfunnets nødvendige organisering av mennesker eller ting.

11. Hvem interesserer dette?

VII

Mangler det noe her? Ja, opplagt.

Ihvertfall, åssen samfunnet organiserer seg PÅ LOKAL-PLAN! Hva er dette samfunnets sosiale GRUNNSTEINER?

Åssen organiserer folk seg for å leve og jobbe? Jeg veit ikke. Jeg trur at det er vanskelig, kanskje umulig, å forutsi sånt før det fins praktiske erfaringer.

Jeg gjetter at sånne grunnsteiner, en sånn grunnstruktur, bare kan skapes av millioner av mennesker som sjøl begynner å omorganisere livene sine i en svær historisk prosess:

En Diger Demokratisk, KulturRevolusjonær MasseBevegelse, der folk jobber og eksperimenterer og ut fra sine egne erfaringer OPPFINNER former som passer dem sjæl best.

Oppgaver som dette kan ikke løses av noen få guruer eller genier. Et nytt samfunn kan ikke skapes på skrivebordet eller ved kommando.

Poenget er at det fins mengder av folk, mengder av miljøer, som grubler på sånne spørsmål. De ser nødvendigheta av å endre samfunnet ut fra erfaringer med alt fra informasjonsteknologi til naturvern, fra kultur for folk flest til sosiale løsninger for arbeidsløs ungdom, fra kvinnespørsmål til rasisme, fra avfolkning av bygdene til storbyvold og kriminalitet.

Vil det ikke oppstå politiske bevegelser fra sånne folk? Vil de ikke stille nye spørsmål til løsninger for ei ny epoke? Jeg trur de er DØMT til å gjøre det, og at nye bevegelser, FORSKJELLIGE fra alle vi kjente i fortida, vil utvikle programmer for alternativer til det nåværende samfunnet i de nærreste 10, 20 og 30 åra.

KANSKJE de vil likne på de punktene jeg skissa ovafor ...

Mitt ønske og håp er at bevegelser som utvikler ideer om sånt som dette, vil stå på et radikalt og demokratisk grunnlag. Bl.a. fordi at hvis de IKKE gjør det, så vil ANDRE slags bevegelser utvikle svar og vinne oppslutning.

Og når det ligger an til svære samfunnsmessige endringer som vil forandre livene til folk voldsomt, vil folk kreve sterke svar. Hvis svara ikke bygger på fornuft og demokrati, så fins det bevegelser som har sterke svar uten noen av delene. Kommer ikke radikalerne med alternativer, så gjør fascistene det. Rasisme og sjåvinisme er ikke fornuftig, men det er kjente, utbredte og lettvinde ideer, som fortvilte folk lett kan gripe til når de ikke blir budt noe bedre.

12. Hva med ARBEIDERNE?

Har den tradisjonelle arbeiderklassen og arbeiderbevegelsen noen rolle i en sånn situasjon?

Noen mener at ettersom den teknologiske utviklinga avskaffer de tradisjonelle, svære fabrikkene, så er «arbeiderklassen ikke viktig, den kan bare gå og henge seg».

Jeg trur at den tradisjonelle arbeiderklassen i den rike delen av Verden fortsatt er veldig viktig. Den er dødsdømt i sin nåværende form, men det skjer ikke straks, den vil være der i flere tiår framover. Den vil være viktig i svære, sentrale produksjonssystemer som transport, energiforskyning, maskinproduksjon, bygningsindustri, og de arbeiderne som fortsatt har jobb, vil være stadig høyere utdanna ...

Samtidig vil de arbeiderne som er igjen SE at det går mot slutten. Det legger grunnlag for at akkurat DE kan innse at det er nødvendig å nyorganisere samfunnet fra topp til bunn. De har ikke samme perspektiver som bestefar i 50- og 60-åra, da framtida var flere tiår med trygg jobb og stadig større velstand. Derfor kan denne siste generasjonen av arbeidere bli ei mektig kraft for historisk forandring.

Om JOBBENE forsvinner, så forsvinner dessuten ikke MENNESKENE. Ideer, tradisjoner, historiske erfaringer går

videre fra mamma og pappa til ungene, sjøl om de ikke jobber på fabrikk. Indre Østkant i Oslo er tradisjonelle arbeiderdistrikter, sjøl om fabrikkene stort sett har forsvunni. Likevel er det en bydel der den radikale arbeiderbevisstheten overlever. Akkurat som i mange gamle industristeder som Rjukan, Notodden. Og er det egentlig noen grunn til å vente at den første generasjonen ETTER industrien skal være MINDRE samfunnskritisk?

Å drive diskusjonen med dem som endringene rammer kraftigst – enten det er industriarbeidere som forsvinner, eller folk i småstedene, bønder, fiskere – alle som liberalistene sier er unyttige, «ulønnsomme» mennesker som samfunnet bare bør bli kvitt, alle som ikke er invitert til festen – er fortsatt en ypperlig idé, for radikalere som ønsker forandring i de nærmeste tiåra.

13. INGEN «reint norske» LØSNINGER!

Et siste poeng om politisk handling i en ny historisk situasjon:

Mer enn noen gang blir det umulig å se norsk politikk som BARE norsk.

Fra en demokratisk synsvinkel er det fx forferdelig mye som er «lov» i Norge, men ikke andre steder. For eksempel kan et menneske her sitte og samle opplysninger om diktaturet i Burma og sende det ut i Verden på nettet. I noen land æ'kke sånt LOV, i andre er det ikke økonomisk MULIG.

Internasjonal solidaritet betyr å hjelpe folk til å få ei plattform for demokratisk ytringsfrihet i Norge, når de ikke får den i sitt eget land. Breiere betrakta betyr det å utnytte hele den veldige rikdommen av informasjon vi har, som mange fattige land mangler:

Hjelpe frigjøringsbevegelser, folkelige bevegelser, demokratiske opprørsbevegelser, kritiske intellektuelle osv. med alt fra programvare og teknisk kunnskap, til spesialisert informasjon VI lett finner, men DE mangler, gode parallelle eksempler fra land som likner deres eget, tverrgående kontakter i den 3. Verden via Norge, osv.

Informasjonssolidaritet! Vi, informasjonsrike, har en internasjonalistisk plikt til å gjøre info og teknologi tilgjengelig for bevegelser i den 3.Verden!

Samtidig trenger VI hjelp! KUNNSKAP om samfunnsutviklinga som vi trenger i Norge – et land med under 0,07 % av Verdens befolkning – er kunnskap om HELE VERDEN.

De sosialistiske modellene (som norske radikalere fikk fra utlandet) er (i beste fall) forelda. Utviklinga av nye modeller krever hardt intellektuelt arbeid.

Men ideer om at en kan utvikle ideer om det nye samfunnet bare innafor Norges rammer, er feil.

For det vi trenger, er å forstå svære samfunnsmessige endringer ...

der VI i Norge bare er et bittelite hjul i ei enorm MASKIN:

Et system av kultur, teknologi, økonomi, politikk, der vi for det meste mottar, og bare gir veldig lite igjen.

Altså kan vi ikke skjønne NOE av hva vi har i vente her, uten å vite MYE om hva som skjer i RESTEN av Verden, den STORE Verden.

Både om «utviklinga» som «gjør ting med menneskene» (kort sagt, om de nye problemene som river samfunnet i filer).

Og om hva folk gjør for å svare på dem (kort sagt: Hva folkebevegelsene, massebevegelsene finner på for noe lurt for å reparere samfunnet og gjøre det menneskelig og sivilisert).

14. Revolusjonær internasjonalisme i kyberrommet!

Historia lærer oss at alle store revolusjoner – fra den nederlandske, engelske, amerikanske og franske til oktoberrevolusjonen, den kinesiske revolusjon, seieren over USA i Vietnam-krigen og over Sovjet i Afghanistan, nederlaget for Apartheid i Sør-Afrika og til Mobutus fall i Congo-«Zaire» –

i all hovedsak har seira på grunn av det opprørske folkets egne krefter.

(Historia viser at militær eksport av revolusjon alltid har

vendt seg til reaksjon, fra Napoleons felttog i Spania til Sovjet i Øst-Europa og Kina i Tibet.)

Men samtidig var det avgjørende at revolusjonene hadde internasjonal støtte:

- Den amerikanske revolusjonen hadde venner i Frankrike og England ...
- Frigjøringskampen i Vietnam og Sør-Afrika hadde støtte over hele Verden ...
- og i Congo-«Zaire» 1996-97, ønska Frankrike og andre stormakter å redde Mobutu og betalte bl.a. leiesoldater fra Serbia for å slåss for ham. Men de våga ikke sende inn egne styrker, fordi de internasjonale protestene blei for sterke.

Utviklinga av kommunikasjonsteknologien fra pamfletter, aviser og telegraf fram til kringkasting, har alltid gjort det lettere for opprørere, demokrater og anti-imperialister å organisere seg og støtte hverandre. Solidaritets-aksjonene for Palestina på SAMME DAG over hele Verden da Israel invaderte Sør-Libanon tidlig på 80-tallet, var sjølsagt utenkelige uten radio/fjernsyn.

Nettet skaper enda større mulighet både for solidaritet og internasjonale masseaksjoner.

Den første store, politiske internasjonale aksjonen som ble organisert over nettet, var mot Frankrikes atomprøvesprengninger i kolonien Tahiti.

Snart etter fulgte solidaritetsaksjoner for radiostasjoner som var trua av sensur i Serbia og Kroatia, og internasjonale masseprotester mot antidemokratisk sensur av Nettet fra høyresida i USA.

Hvordan blir det om 10 år?

La oss tenke oss at en arrogant statssjef i Nord på ny atom-bomber et koloniland i Stillehavet.

Tusener i kolonien stormer guvernørpalasset og flyplassen. Bilder av folk som blir slått ned og skutt, blir sendt fra digi-

tale videokameraer over mobiltelefon til hele Verden. Folke-
møter i kolonien ber om STØTTE! PROTEST!

Hva skjer samme natt? Ungdom stormer kontorene til sel-
skaper fra den arrogante staten i 100 byer over hele Verden?
Hva skjer dagen dagen etter? 10 millioner marsjerer i 100 land?

Hva skjer om 20 år?

Når FLERTALLET på Jorda, inklusive de fattigste av de
fattige, avgrunnens folk i superslummene og på søplehaugene
i SØR, har direkte tilgang til nyheter hvert øyeblikk – og kan
kommunisere DIREKTE TILBAKE?

Hva skjer da, når folket i de indre distriktene av Shaanxi
og i forstedene til Lagos og Sao Paolo og (det halvveis over-
svømte?) Dacca begynner å røre på seg?

Sprer gnistene seg? Følger de hverandre? Begynner de å
klappe i takt?

Og hva gjør vi, oppe i det (for det meste) hvite og (sannsyn-
ligvis fortsatt) rike Nord da?

DETTE, trur jeg, er et hovedspørsmål for 2000-tallets raddi-
ser, anti-imperialister og revolusjonære. Hvis de vil bake
kake.

Jøss, det var altfor svakt sagt. Dette er et hovedspørsmål
for ALL politikk i Nord, i det første hundreåret av det 3. årtu-
sen.

Nå, hva sier dere, KRITIKERE:

Var dette POLITISK nok, eller hva?

Tom side

IX

Hvorfor Linux er kommunismen

hvorfor informasjonen vil være fri

Tom side

I anledning 1. mai: Her er en Rød FolkeTale, skrivi for han denne boka er dedusert til (redaktør Jon M i KlampeKassen!).

Og for DataNærder, Marxologer, KommunistJævlere og AntiKommunistiske Engler! Jeg håper å IRRITERE dere – og samtidig si noe av interesse for alle dere andre!

JA, jeg MENER at dataprogrammet LINUX er et forvarsel om samfunnet etter kapitalismen! NEI, jeg koddere ikke med dere!

Jeg veit at jeg leses av DataFolk og dere som Absolutt Ikke Er det. Og av Kommunistere og dere som Absolutt Ikke Er det. Og av de som er Begge Deler – og Ingen Av Delene.

Men! Ettersom NOEN av dere (og Redaktør Jon!) er Enkle Mennesker som Ikke Skjønner Stort Av Data!

(Og ANDRE av dere er Enkle Nerdere som Ikke Skjønner Stort Av Noe Anna Enn Data!)

... Skal jeg begynne med å ta dette så enkelt at alle 5 kjønner kan være med:

1. Hva er et OS?

Hallo IkkeDataNærder: Linux er et operativsystem (= OS!).

Ikke gi opp å lese nå! Du behøver ikke skjønne hva et OS er. Bare at Linux kan ta råtta på Verdens mektigste dataselskap, som heter MicroSoft, og er leda av Verdens Mest Kjente Bill – ikke han med bombene, men han med Windows.

Og DET er viktig, sjøl for folk som ikke kan (eller vil!) skjønne en dritt av data!

Et operativsystem er (enkelt sagt) det dataprogrammet en PC må ha inni seg for å kunne kjøre alle ANDRE programmer. Som fx tekstbehandlern Word eller Internettprogrammet Netscape som henter Eposten eller Lille Pers nye Bomber-Og-Massakre-Spill.

Tenk deg at du er en datamaskin som blir skrudd på. Det er som å våkne Dagen Etterpå og ha glemt ALT! Gni deg i øya. Hmm, jeg HUSKER!

Jeg er NORSK – og DAME, 1,95 høy, veier 85 kilo, og kan matematikk og karate, og jobber i sporveien, og har arva 75 000 av bestemor, er baptist og medlem i OBOS, og har trøkkførerbevis!

Når du har huska det, kan du stå opp og spise frokost og lese avisa og gå ut i samfunnet og på jobben og gå på diskotek etterpå. (Men hvis du IKKE husker det, blir du liggende i senga og se forvirra i taket!)

2. HVORFOR er Windows?

Uklart? Vi prøver igjen: Et OS er et program som inneholder den informasjonen PCkassa trenger for å kjøre alle ANDRE programmer.

Verdens mest kjente Bill (Gates) dominerer Verdens OS-marked. Hans OS er innebakt i noe som heter Windows, som er det første programmet du SANNSYNLIGVIS ser når du starter PCen din.

Windows er sånne peke-og-klikke-greier som lissom skal værre så enkelt at sjøl far kan forstå dem.

Det er blitt forferdelig utbredt av to grunner:

- Alle vi som ikke skjønner data (som dere IkkeNærder som fortsatt tålmodig leser her) trur at vi kan klare å bruke en PC som har Windows. Og vi tør ikke prøve noe anna.
- Og Windows er satt inn PÅ FORHÅND i de fleste PCer som selges i Verden. Den PC-Produsent som selger Windows sammen med ALLE kassene sine, får svære rabatter av Bill ... hvis ikke, blir Windows forferdelig mye DYRERE. (Det spillet Bill spiller, heter MONOPOL.)

Altså er Gates blitt Verdens rikeste Bill. Og Windows er Dømt til å Herske i DataVerdenen. Ikke sant?

3. Hva er LINUX?

Nei. For Windows har flere feil, som andre OSer IKKE har ...

... Fx Linux. Som er et BITTE LITE OS (for å si det enkelt) laga av en liten (SvenskSpråklig) FINNE som heter Linus Torvalds. (Han er bare 29 år, og foreldra hans var to Radiser som traff hverandre i en DEMONSTRASJON. De er sjølsagt forlengst skilt nå.)

Det er minst TO grunner til at Linux trolig er BEDRE enn Windows:

1) Linux er GRATIS.

Linus skreiv Linux for morro skyld, for å vise at han kunne skrive et bedre OS enn MsDos/Windows. Og sendte det ut gratis til venner og kjente (og ukjente) på Internett. (Kanskje fordi han IKKE var am'rikaner, og med sin raddis-bakgrunn IKKE så fordømt kommærs?)

Og plutselig – helt uten at Torvalds hadde planlagt det! – hadde Linux 1 million brukere (1997) og 10 millioner brukere (1999).

2) Linux inneholder færre feil og er bedre å programmere med.

Det er litt vanskelig å forklare for IkkeDataNærder. Men det har sammenheng med at Linux er gratis, mens Windows koster penger.

4. Hvorfor GRATIS blir BEST

Fordi Linux er gratis, er all informasjon om åssen Linux er bygd opp offentlig. Går noe gærent, kan brukere mye lettere finne feil. Så feil blir retta mye fortere i Linux.

Bill derimot, må holde en masse info om Windows HEMMELIG for å tjene penger. Så når noe går gærent med nye utgaver av Windows (og det skjer alltid) er det vanskelig for folk å finne ut hvorfor.

Bill må lage stadig større Windows-pakker for å overbevise oss om at vi må hive Windows fra i fjor og isteden kjøpe

Windows fra neste år. Er Windows fra i fjor en sykkel, så er Windows fra i NesteÅr en kombinert motorsykkel, vannsykkel og hangglider med fjernsyn, mixmaster og maskinpistol! Stadig flere greier (og de fleste får du aldri bruk for). Og alt er bygd sammen, sånn at du ikke kan ta delene fra hverandre.

Dermed blir Windows Stadig Større – og hver ny utgave inneholder flere linjer programmering.

Men jo flere (hemmelige!) linjer dataprogrammering, jo flere feil taster de som SKRIVER programlinjene inn. Jo vanskeligere blir det å OPPDAGE feila, og jo oftere stopper maskina di!

Mens Linux ikke har det samme behovet for å stadig selges på ny, og derfor ikke blåser seg opp til en stadig større programpakke, og derfor kan bli et mye mer stabilt dataprogram.

Derfor trur jeg Linux vil slå ut Windows.

(Mer om det i to artikler i Internett-spalta mi i PC-World: «Kan Lille Linux slå Big Bill?» (1997) og «Vinner Linux på Internett?» (1999). Når du leser denne boka ligger kanskje begge Under En Stein i Skogen?)

5. Hva er KOMMUNISMEN?

Hallo IkkeKommunister og AntiKommunister:

Med KOMMUNISMEN mente Marx IKKE grå øst-stater der steinrike byråkrater stjal fra statskassa mens tollere stjal pornoblader fra turistene på grensa.

For Marx var KOMMUNISMEN samfunnet som kom ETTER KAPITALISMEN.

Han sa: Der er det IKKE PRIVATEIENDOM – og det betyr ikke at noen skal ta fra deg skjorta di eller TeddyBamsen din – men det fins ikke privateiendom til PRODUKSJONS-MIDLER.

Han sa: Folk jobber IKKE for BETALING (det er ikke lønnsarbeid), og ikke ut fra tvang (men fordi de har lyst!). Men folk JOBBER ETTER EVNE og FÅR ETTER BEHOV (ut fra hva de TRENGER, uansett om de har jobba mye eller lite!).

Det blir dessuten UMULIG å BETALE folk, fordi det ikke fins PENGER og HANDEL (og ikke noe «fritt marked»!).

Dessuten fins det ingen STAT og ingen GRENSER. Sa Marx.

(Hei DataNærder! ær'e noe ved denne beskrivelsen av KOMMUNISTISK ARBEID som minner dere om utviklinga av et visst OS?)

6. Kommunistiske produksjonsmidler

Nå, venner MarxologNærder og KommunistNærder:

Hva er de viktigste PRODUKSJONSMIDLENE etter år 2000?

For 300 år sida var det JORDA!

De store godseierne sloss om å holde på den, mens flertallet av folket (= bønda!) ville dele den opp så alle fikk jord.

For 50 år sida var det MASKINER.

Kapitalistene eide svære fabrikker, mens sosialister og kommunister ville at samfunnet skulle eie og bruke maskinene til alles beste.

Men i de neste tiåra blir det PROGRAMVARE.

Programmer som styrer maskiner som lager maskindeler og klær og medisiner og forteller eventyr og sender beskjeder hjem til mor.

Windows betyr at for å få den viktigste biten programvare i Verden må du betale en DataEier, Bill.

Linux er gratis for alle – et kommunistisk produksjonsmiddel!

7. Marx – Lenin – Mao – Linus?

Jeg treffer datasjefer i steinharde kapitalistiske firmaer, som sier at framfor å BETALE for å få forbedringer i Windows, lønner det seg å få gratis hjelp fra Linux-brukere på Internett. Til gjengjeld deler de SINE Linux-løsninger gratis med andre!

De er hverken kommunister eller fattige proleterer... Men de driver faktisk med KOMMUNISTISK ARBEID: Jobber etter evne og får etter behov!

Uansett hvor antikommunistiske de er POLITISK: Med Linux jobber de KOMMUNISTISK – i en PENGELAUS Verden. De HANDLER ikke med Linux-programvara si! Ikke er det GRENSER i den Verdenen de jobber i heller – og STATEN spiller ingen rolle!

For noen DataNærder er Linux et ideologisk (og tilmed politisk!) korstog. Men de tunge kapitalistiske brukera er (stort sett) ikke ideologer! De er med fordi Kollektivt Kommunistisk Arbeid er BEDRE enn Privat Betalt Kapitalistisk Arbeid til å utvikle programvare!

Enkelte LinuxGuruer HATER at noen sier dette. De mener at å snakke om LINUX og kommunismen SAMTIDIG, er en ONDSINNA KONSPIRASJON som har til hensikt å BAKVASKE dem i det AntiKommunistiske USA! Men det hjelper ikke ...

Marx sa at det NESTE samfunnet begynner å vokse fram innafor den FORRIGE. Fx begynte VÅRT borgerlige, kapitalistiske samfunn å spire i middelalderbyene, under føydalismen.

Er ikke Linux et VARSEL om at det kommunistiske samfunnets SPIRER vokser fram INNAFOR det overmodne kapitalistiske samfunnet?

Varsler ikke Linux om at PROGRAMVARE NEKTER Å BLI EID? Altså om at i den NESTE historiske fasen i menneskehetens historie, vil menneskenes VIKTIGSTE eiendom bli ALLE MENNESKERS FELLESEIENDOM?

Og du kan godt KALLE det HvaDuVil. Men det ER ... Kommunismen!

Jeg mener det!

Marx hadde ment det!

Tom side

STOR innholdsfortegnelse

(tittelside)	3	II. VERDEN UTEN NORGE	34
(kolofonside)	4		
(dedikasjon)	5	A) TEKNOLOGIEN (og den 3. industrielle revolusjonen)	34
Innhold (bare kapitteloverskrifter)	7	2. A. 1. Skredet kommer	34
		2. A. 2. Så mange, så små, så billige –	35
Aller først	9	2. A. 3. La dem spise mobiltelefoner!	36
1. Dette er ei bok om DIN og MIN framtid	9	2. A. 4. Kloakken, samlebåndet, rutinearbeidet	37
2. Noen klare FRAMTIDS-BILDER	9	2. A. 5. Langs de usynlige gatene	38
3. FINN det som DU har bruk for!	10	2. A. 6. En ny og rære verdenshandel	38
4. Åssen boka har blitt til	11	2. A. 7. En ny og lurere overklasse	39
5. Vil du ha MER om framtida?	12	2. A. 8. En ny og hardere underklasse	39
6. KVIKKSØLV er til alle dere som liker å tenke	12	2. A. 9. Slutten på «velferdsstaten»	39
(T. Ø.s E-adresse og WWWadresse i januar 2000)	12	2. A. 10. A Hard Rain	40
		2. A. 11. Kyberdiktatur?	41
		2. A. 12. Kyberfrigjøring?	42
I Hilsen til en generasjon av kvikksølv eller: åssen blir norge og verden i 2014?	13	B) NATUREN (og de kunstige katastrofene)	43
		2. B. 1. Raset har gått	43
		2. B. 2. Hvorfor det blir verre	44
(Eilert Løvborgs program)	14	2. B. 3. Fortere og fortere, her åsså	45
		2. B. 4. Først naturen, så samfunnet ...	46
Woord Vooraf	15	2. B. 5. Den neste bølgen	46
I. NORGE UTEN VERDEN	22	2. B. 6. Vendepunktet	47
1.1. Fedrelandspartiets Norge	22	C) STATENE (og krigene mellom dem)	47
1.2. – og Industriforbundets.	22		
1.3. Foran Ginnungagap	23	2. C. 1. Det politiske verdenssystemet	47
1.4. Faser i den norske dataevolusjonen	24	2. C. 2. Den nære framtidens storebrødre	48
1.5. «Stadier i fremtidens kultur»	25	2. C. 3. (Vest)Europa?	49
1.6. Fra det 20. århundre til det 2. årtusen	27	2. C. 4. Russland?	50
1.7. Og etterpå?	28	2. C. 5. USA?	50
1.8. En etasje opp: Jagland (og han der?) i Høire?	29	2. C. 6. Asia?	51
1.9 ... Og TVTUTÅKJØR	31	2. C. 7. Japan, «tigrene», – Kina?	52
1.10. Hva mer?	32	2. C. 8. Sola stiger i øst	52

220 Boka består av fire delfiler.
De andre filene kan du hente fra pdf-arkivet.

2. C. 9. Sør?	53	Internett som Verdens største sjukehus?	83
2. C. 10. De fattigste stormer scenen	53	1. Medisinen aksellererer!	83
2. C. 11. Sanger, guder	54	2. Medisin for datanerder	84
2. C. 12. Programmer, bomber	55	3. Verdens medisinske bibliotek	85
2. C. 13. Imperienes sammenbrudd	56	4. Legen som vedheng til Nettet	86
2. C. 14. Nasjonenes inntogsmarsj	57	5. Pasienten med åpen linje!	87
2. C. 15. FN-medlem nr. 300? 400?	58	6. I jernlunge over Svartisen?	88
2. C. 16. Ei virkelig ny verdensordning?	58	7. Tromsø eller Fornebu?	88
III. NORGE, I VERDEN, i 2014(?)	59	III Dør Høyanger?	91
3.1. Penn og papir	59	tanker om byen, arbeiderklassen, kunstnera - og aluminium	
3.2. Økonomien?	60	1. En vakker junidag	93
3.3. Økonomi for hvem?	61	2. Pandora	93
3.4. Kyber-demokrati	62	3. Mennesker, samfunn, teknologi	95
3.5. Kyber-pedagogikk –	63	4. Tre brutale lovmessigheter	98
3.6. - og Kyberkunst	64	5. Slutten på industrisamfunnet	99
3.7. Storebrødre i 2014 ...	64	6. Slutten på Høyanger?	102
3.8. Fem faktorer:	65	7. Ny teknologi etter år 2000	104
3.9. Vil Norge gå inn i EU?	65	8. Nytt samfunn etter år 2000	105
3.10. Asia	66	9. Kunsten	107
3.11. Det fattige sør	67	10. Avslutningsord til Høyanger-folk	109
3.12. Ei oppsummering	67		
3.13. ENTEN:	67		
3.14. Festung Norwegen	68		
3.15. ELLER:	69		
3.16. TROR jeg	70		
Nawoord	71	IV Kvinnens plass???	113
II Tjuer og leger	73	spørsmål om jenter og internett	
forandringer i dagliglivets struktur		1. De verste spørrera	115
Dagliglivets struktur ...?	75	2. Det vanskeligste spørsmålet	116
Internettets tusen øyne – OG DITT ØYE!	76	3. Hvorfor leker Petter ...	117
1. Våpenkappløpet purk - skurk	76	4. ... men ikke Petra Smart?	118
2. Åssen se det usynlige?	77	5. Kurdistan i det 21. århundret?	120
3. Framtidsjobb?	78	6. Maskiner og kvinnefrigjøring?	121
4. Øynene som ser deg	79	7. Kontroll og kvinnefrigjøring?	123
5. Øyne overalt	80	8. Det 21. århundrets arbeidsmarked?	124
6. Øyet ditt	81	9. Dannelse, data – og damer?	125
		10. Hvem tar sjefsjobbene?	126
		11. Pakistansk Kyberwood?	128
		12. Vera og verdenshistoria?	129
		13. Kjøkken eller ... ?	130

V Skal de få kappe hue av arbeiderklassen?	131	2. De STORE pengene	169
et innlegg til LO-kongressens nettside 1997		2.1. Trillionene som blei vekk	169
1. Hva vil skje?	133	2.2. Internett spiser aksjemarkedet	170
2. Reorganiseringa av ALT!	135	2.3. Voldsomme pengevinder	171
3. Blir det bra eller ille?	137	2.4. Middelpengene?	172
4. Huskeliste for fagbevegelsen	139	3. DE minste PENGENE	174
5. Skrem gamlegutta ut på Nettet!	142	3.1. Små skranglepenger	174
VI Å bygge en dieselmotor i slummen i Peru	145	3.2. Hjemmelaga penger!	174
kan den 3. verden hoppe over hundre år – og hva kan vi gjøre for å støtte det?		3.3. Internettpenger?	175
1. Datarevolusjonen skyter fart	147	3.4. Elektronisk skillemynt	175
2. Albania påsken -92	147	3.5. Norsk nettmunt?	176
3. ... og våren -95	148	3.6. Trons pengespådom:	176
4. Hva Castro ikke visste	149	4. ETTER pengene?	179
5. Bolivia, Benin, Russland osv.	149	4.1. MOMSEN og nettpengene	179
6. Men hva med Valeria ...	150	4.2. STATENE og SKATTESYSTEMENE	181
7. ... og bønder i Tanzania?	151	4.3. Kontroll over PENGEMENGDEN	182
8. Albania i 2010?	152	4.4. Euroen og framtidens valuta (Billpenger?)	183
9. Den største fattigdommen i verden	153	4.5. En verden uten KART!	185
10. 20 års kommende prisras	154	VIII Noen tanker om datarevolusjonen og politikk	187
11. Bokser billigere enn barnevogner	155	slutten på sosialismen?	
12. Bronx eller Vål'enga?	155	1. Nødvendigheta av å drite seg ut	189
13. Lastebilen i Peru	156	2. Ny teknologi, ny politikk ...	190
14. Det virkelig store spranget?	158	3. Vil historia gjenta seg?	191
15. DataMorTheresa (og DataRobin!)	158	4. DEMOKRATIET og INTERNETT	192
VII Pengene forsvinner	161	• Kampen for DEMOKRATISK YTRINGSFRIHET ...	192
(intro ...)	162	• KULTURKAMPEN om INNHold ...	193
1. De Gamle Pengene	163	• Kampen om RETTEN TIL INFORMASJON	193
1.1. Pengehistorie!	163	• Kamp mot OVERVÅKNING	194
1.2. Penger er IT	164	• BILLIG (gratis!) TILGANG	194
1.3. Det moderne pengesystemet	165	5. Gamle SOSIALE nett kan rakne – når DATAnettet vokser	195
1.4. Pengesystemets historiske høydepunkt ...	167		
1.5 ... og begynnende fall:	167		
1.6. NÅR dør pasienten?	168		

6. ALTERNATIVER til det herskende synet på samfunnsutviklinga	196	12. Hva med ARBEIDERNE?	205
7. «Gammalsosialismens» DØD	198	13. INGEN «reint norske» LØSNINGER!	206
8. Ny oppskrift på et anna samfunn?	200	14. Revolusjonær internasjonalisme i kyberrommet?	207
9. Eiendom og distribusjon	200		
I Menneskehetens INFORMASJON er felleseie ...	200	IX Hvorfor Linux er kommunismen	211
II NATUREN er menneskehetens felleseie ...	201	hvorfor informasjonen vil være fri	
III DISTRIBUSJON – garantert livsgrunnlag ...	201	1. Hva er et OS?	213
10. Stat, demokrati, frihet	202	2. HVORFOR er Windows?	214
IV DEMOKRATI og ADMINISTRASJON	202	3. Hva er LINUX?	215
V FRIHET, PERSONLIG RETTSSIKKERHET	202	4. Hvorfor GRATIS blir BEST	215
VI Ingen eiendom til ANDRES arbeidskraft ...	203	5. Hva er KOMMUNISMEN?	216
11. Hvem interesserer dette?	204	6. Kommunistiske produksjonsmidler	217
VII Samfunnets sosiale GRUNNSTEINER ...?	204	7. Marx - Lenin - Mao - Linus?	217
		STOR innholdsfortegnelse	220
		Siste side	her!

Tom side

Tom side

«Etter 2000 blir verden flytende som kvikksølv!»

sier Tron Øgrim. Han spår at IT-revolusjonen får alle forandringer til å gå **FORFERDELIG FORT**.

Men hva betyr det for **DAGLIGLIVET DITT?**

Og hva skjer i framtida med

- Sjukehus og Medisin?
- Skurker og Purker?
- Jentene og Makta?
- Storbyer og Utkanter?
- Den 3. Verden og Stormaktene?
- Politikk og Bisniss?
- Fagforeninger og Bønder?

Blir **PENGENE** og **BANKER VEKK?**

Vinner Microsoft-Bill eller **LINUX** Torvalds??

Tøgrim er kjent ItFriTenker
bl.a. fra PCWorld og NettStedet
UNDER EN STEIN I SKOGEN.

ADVARSEL

Du får **ikke** penga igjen hvis
du ikke liker meningene hans!

